

รายงานผลการดำเนินงาน ๓ เดือน

(พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ถึง มกราคม ๒๕๔๖)

โครงการสิทธิชุมชนศึกษากรณีภาคเหนือ
(ลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่างและลุ่มน้ำแม่กว้งตอนล่าง)

รายงานผลการดำเนินงาน ๓ เดือน
(พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ถึง มกราคม ๒๕๔๖)

โครงการสิทธิชุมชนศึกษากรณีภาคเหนือ
(ลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่างและลุ่มน้ำแม่กว้งตอนล่าง)

รายงานผลการดำเนินงาน ๓ เดือน
(พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ถึง มกราคม ๒๕๔๖)

โครงการสิทธิชุมชนศึกษากรณีภาคเหนือ
(ลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่างและลุ่มน้ำแม่กวดตอนล่าง)

คณะผู้วิจัย

๑. นายมนตรี	จันทวงศ์
๒. นางสาวมาลัย	สัญญา
๓. นางสาวภัชราภรณ์	สาคร
๔. นายสมศักดิ์	กุ่มเขียว
๕. นายอินทอง	ไชยลังกา

ชุดโครงการสิทธิชุมชนศึกษา

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สารบัญ

	หน้า
๐ รายงานผลการดำเนินงาน 3 เดือน (พฤศจิกายน 2545 - มกราคม 2546)	1
๐ เอกสารผนวกที่ 1 สรุปการประชุมเจ้าหน้าที่โครงการและกรรมการบริหาร	3
๐ เอกสารผนวกที่ 2 สรุปการสัมมนาชาวระยอง 1 ปีกับ 6 เดือน	4
๐ เอกสารผนวกที่ 3 สรุปการประชุม คณะทำงานเครือข่ายองค์กรประชาชน ลุ่มน้ำภาคเหนือ ครั้งที่ 1	6
๐ เอกสารผนวกที่ 4 สรุปการประชุมเจ้าหน้าที่โครงการและกรรมการบริหาร	22
๐ เอกสารผนวกที่ 5 รายงานการประชุมตัวแทนชุมชนพื้นที่ดำเนินงาน โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ	23
๐ เอกสารผนวกที่ 6 สรุปการประชุมคณะทำงานชุดเล็กของเครือข่ายองค์กร ชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ	34
๐ เอกสารผนวกที่ 7 รายงานประมวลความคิดเห็นจากการดำเนินงาน 6 เดือน	41
๐ รายงานการเงิน เดือนสิงหาคม 2545 - มกราคม 2546	45

รายงานผลการดำเนินงาน 3 เดือน (พย.45 – มค.46)

**โครงการสิทธิชุมชนศึกษากรณีภาคเหนือ
(ลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่างและลุ่มน้ำแม่กว้งตอนล่าง)**

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2546

ตามที่โครงการสิทธิชุมชนศึกษากรณีภาคเหนือ(ลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่างและลุ่มน้ำแม่กว้งตอนล่าง) ซึ่งได้รับทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ดำเนินงานในงวดที่ 2 ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2545 – มกราคม 2546 ขอรายงานกิจกรรมที่ได้ดำเนินการผ่านมาเป็นเวลา 3 เดือนดังนี้

1. แผนการพัฒนาบุคลากร และผู้นำชุมชน

วันเดือนปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
21/11/45	ประชุมเจ้าหน้าที่โครงการครั้งที่ 2 (กจ.3.1.2)	สรุปผลการประชุมตามเอกสารผนวกที่ 1 (File: N2_meetstaff3_21_11_45.doc)
26/11/45	สัมมนาสรุปบทเรียนอาสาสมัคร (กจ.3.1.3)	สรุปผลการประชุมตามเอกสารผนวกที่ 2 (File: N2_seminar3_26_11_45.doc)
18/12/45	เข้าร่วมประชุมเครือข่ายลุ่มน้ำภาคเหนือ (กจ. 3.1.3)	สรุปผลการประชุมตามเอกสารผนวกที่ 3 (File: N2_seminar4_18_11_45.doc)
19/12/45	ประชุมเจ้าหน้าที่โครงการครั้งที่ 3 (กจ.3.1.2)	สรุปผลการประชุมตามเอกสารผนวกที่ 4 (File: N2_meetstaff4_19_12_45.doc)
23/12/45	อบรมผู้แทนชุมชน (กจ.3.1.4)	สรุปผลการประชุมตามเอกสารผนวกที่ 5 (File: N2_seminar5_23_12_45.doc)
09/01/46	เข้าร่วมประชุมเครือข่ายลุ่มน้ำภาคเหนือ (กจ.3.1.3)	สรุปผลการประชุมตามเอกสารผนวกที่ 6 (File: N2_seminar6_09_01_46.doc)

2. แผนงานพัฒนาและจัดเก็บข้อมูล

วันเดือนปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
11/45 – 01/46	การสัมภาษณ์ บันทึกและจัดเก็บข้อมูล ระหว่าง เดือนพฤศจิกายน 2545 ถึง เดือนมกราคม 2546 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, เอกสาร และชุมชน (กจ. 3.2.1)	สรุปข้อมูลการศึกษาลุ่มน้ำแม่แตงและแม่ กว้ง ตามเอกสารผนวกที่ 7 (File: N2_report2_15_02_46.doc)

3. แผนงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
17/11/45	สนับสนุนกิจกรรมการประกอบพิธีกรรมสืบ ชะตาสำน้ำแม่จ้อง (กจ. 3.3.6)	-

4. รายงานประมวลความคิดเห็นจากการดำเนินงาน 3 เดือน

ตามเอกสารผนวกที่ 8 (File: N2_evaluate2_15_02_46.doc)

5. รายงานการเงินงวด 3 เดือน

ตาม

1. เอกกสารผนวกที่ 9/1 File: N2_budget3_15_02_46(สรุปงบสุทธิ6เดือน).doc
2. เอกกสารผนวกที่ 9/2 File: N2_budget3_15_02_46(สรุปงบโครงการ6เดือน).doc
3. เอกกสารผนวกที่ 9/1 File: N2_budget3_15_02_46(สรุปรายละเอียด6เดือน).doc

เอกสารผนวกที่ 1

สรุปการประชุมเจ้าหน้าที่โครงการและกรรมการบริหาร
ณ ศูนย์พัฒนาศักยภาพผู้นำเกษตรกร อ.สารภี จ.เชียงใหม่ วันที่ 21/11/45

วาระที่ 1 การเตรียมจัดการประชุมผู้แทนชุมชนในเดือนธันวาคม
ผลการประชุม

เนื่องจากโครงการสิทธิชุมชนได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลในระดับพื้นที่ และได้ร่วมในกิจกรรมพัฒนารวมประเพณีของชุมชนในช่วง 3 เดือนตั้งแต่เริ่มโครงการ ซึ่งสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีต่อกันระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูลกับเครือข่ายผู้แทนของชุมชน ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้แทนชุมชนและกระบวนการเก็บข้อมูลชุมชนสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ที่มีลักษณะเป็นทางการมากขึ้น เพื่อลดความไม่เข้าใจของสมาชิกในชุมชนบางส่วน ซึ่งผลการหารือระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการและกรรมการบริหารโครงการ เห็นว่าสมควรจะได้จัดให้มีการประชุมร่วมกับผู้แทนชุมชนทั้งในเขตลุ่มน้ำแม่แตงและแม่กกไปพร้อมกันก่อน 1 ครั้ง และหลังจากนั้นจะเริ่มพัฒนากระบวนการประชุมต่อเนื่องในแต่ละหมู่บ้านเป้าหมาย และเครือข่ายต่อไป โดยกำหนดเนื้อหาการประชุมดังนี้

1. ความหมายของ "สิทธิชุมชน"
2. สถานการณ์ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำของชุมชน ที่เชื่อมโยงสู่ประเด็นสิทธิชุมชน
3. แผนปฏิบัติการต่อเนื่องจากการประชุม

และกำหนดการประชุมในวันที่ 23 ธันวาคม 2545 ณ ห้องประชุมสำนักงานมูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ โดยให้เจ้าหน้าที่ประสานงานชุมชนและเจ้าหน้าที่ข้อมูล ร่วมกันในการประสานงานผู้แทนชุมชนเข้าร่วมการประชุมดังกล่าว

วาระที่ 2 เจ้าหน้าที่โครงการลาออก

ด้วยเจ้าหน้าที่โครงการสิทธิชุมชนได้แจ้งความประสงค์ที่จะลาออกเมื่อครบการทำงาน 6 เดือนแรก ซึ่งจะสิ้นสุดในเดือนมกราคม 2546 จำนวน 3 คนได้แก่

1. นายมนตรี จันทวงศ์ (หัวหน้าโครงการ) จะทำงานจนถึงเดือนมกราคม 2546
2. นางสาวมาลัย สัตยกุล (เจ้าหน้าที่ข้อมูล) จะทำงานจนถึงเดือนมกราคม 2546
3. นางสาวภัชราภรณ์ สาค่า (เจ้าหน้าที่ข้อมูล) จะทำงานจนถึงเดือนเมษายน 2546

ผลการประชุม

กรรมการบริหารรับทราบ และพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการสรรหาบุคคลที่เหมาะสมมาทดแทน ร่วมกันการพิจารณาปรับโครงสร้างของเจ้าหน้าที่ ซึ่งกำหนดให้มีการรวบรวมข้อมูลและกำหนดการประชุมครั้งต่อไปในวันที่ 19 ธันวาคม 2545

เอกสารผนวกที่ 2 สรุปการสัมมนาวาระอาสาสมัคร 1 ปีกับ 6 เดือน

ผู้เข้าร่วมสัมมนา

1. เจ้าหน้าที่อาสาสมัครมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม จำนวน 6 คน
2. อาสาสมัคร จำนวน 23 คน

สถานที่ บ้านตะมิละ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ระยะเวลา 25-29 พฤศจิกายน 2545

เนื่องด้วยอาสาสมัครของมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม(มอส.)รุ่นที่ 23 ได้ร่วมปฏิบัติงานในองค์พัฒนาเอกชน ที่หลากหลายด้านประเภทและลักษณะงานที่อาสาสมัครสมัครเข้าไปทำงาน เช่น งานด้านสุขภาพ ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านการเมืองภาคประชาชน เป็นต้น เมื่อผ่านการทำงานมาสักระยะหนึ่งไม่ว่าจะเป็น 3 เดือน, 6 เดือน, 1 ปีกับ 6 เดือน, และ 2 ปี อาสาสมัครมีความจำเป็นต้องมีการสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1.สรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
- 2.สภาพปัญหาและอุปสรรคของการทำงาน
- 3.แนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

และเมื่ออาสาสมัครดำเนินงานผ่านมา 1 ปี กับอีก 6 เดือน (ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2544-พฤศจิกายน 2545)แล้ว วัตถุประสงค์ในการสัมมนาครั้งนี้จะเหมือนกันกับทุกครั้ง แต่ที่ต่างกันจะเป็นในลักษณะของการที่อาสาสมัครจะได้มีโอกาสในการพูดถึงความคิด และความฝันของตนเองในการทำงานต่อไปอีก 6 เดือนข้างหน้าและหลังจากหมดวาระของอาสาสมัคร กำหนดการสรุปงานวาระ 2 ปีของอาสาสมัครแต่ละภาคและงานสรุปรวมรุ่นที่ 23 ณ ตึกมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) ตลอดทั้งกิจกรรมที่จะทำร่วมกันในรุ่นที่ 23 โดยสรุปอย่างสังเขปได้ดังนี้

- 1.สรุปงานแต่ละภาคหลายๆ ภาคยังไม่สามารถที่จะสรุปวันที่ได้แน่นอนแต่จะจัดกันในช่วงเดือนเมษายน 2546 ให้แล้วเสร็จ
- 2.สรุปงานรวมรุ่นที่รุ่น 23 ประมาณต้นเดือนพฤษภาคม 2546
- 3.จัดเวทีสาธารณะ รูปแบบ สัมมนาทางวิชาการปัญหาสังคมสถานการณ์ปัจจุบัน,เวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์, การจัดสื่อเผยแพร่งานอาสาสมัคร เช่น บอร์ด แผ่นพับ เป็นต้น วัตถุประสงค์ เพื่อเป็น

การเผยแพร่งานของอาสาสมัครอาจจะเป็นในกรณีอาสาสมัครของอาสาสมัครมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) และการเปิดเวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องงานด้านอาสาสมัครทั้งใน และต่างประเทศ กลุ่มนักวิชาการ โดยกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มคนรุ่นใหม่ต่างๆ หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจงาน ของอาสาสมัคร สถานที่ ยังไม่สามารถระบุได้แต่อยากที่จะให้เป็นหอประชุมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การนัดหมายเตรียมการ นัดประชุมกันอีกครั้งในวันที่ 12 มกราคม 2546 ในการหารูปแบบและการ ประชาสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนมากขึ้น

ปิดการประชุม 14.20 น.(วันที่ 29 พ.ย. 2546)

เอกสารผนวกที่ 3

สรุปการประชุม

คณะทำงานเครือข่ายองค์กรประชาชนลุ่มน้ำภาคเหนือ ครั้งที่ 1

วันที่ 18 ธันวาคม 2545 สถานที่จัดประชุม ณ มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน จังหวัดเชียงใหม่

➢ สถานการณ์ปัญหาในแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำ

1. พื้นที่ลุ่มน้ำปิงตอนบน (อ.เชียงดาว) โดย พ่อหลวงสุชิน งานนิยม

มีการสร้างฝายขวางกั้นลำน้ำปิง ซึ่งจะทำให้มีตะกอนดินขึ้นบริเวณหน้าฝาย และมีผลกระทบต่อกรวางไข่ของสัตว์น้ำ ตัวฝายจะเสร็จเดือนพฤษภาคม 2546 ส่วนการบริหารการจัดการน้ำเพื่อใคร ชาวบ้านไม่ได้รับข้อมูลแต่อย่างใด เดิมชาวบ้านมีฝายชื่อ ฝายวังโฮ แต่อยากให้ฝายวังโฮมีสภาพที่ดีกว่าเดิม จึงขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐมาช่วยซ่อมแซม เปลี่ยนจากไม้เป็นเสาเข็มแทน รัฐเคยประกาศเวนคืนที่ดินเพื่อจะสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ให้สามารถใช้น้ำได้มากขึ้นเป็นหมื่นไร่ เมื่อ 4-5 ปีที่ผ่านมา ต่อมาผู้รับเหมาก็เข้ามาในพื้นที่เพื่อดำเนินการก่อสร้าง ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ ชาวบ้านอาศัยอยู่บริเวณหน้าเขื่อนได้รับผลกระทบน้ำเข้าท่วมในพื้นที่การเกษตร และระบบการจัดการน้ำ ที่ผ่านมามีได้เชิญเจ้าหน้าที่ชลประทานมาชี้แจงเรื่องฝายขวางให้ผู้นำในชุมชนและชาวบ้าน แต่เจ้าหน้าที่ก็ไม่มาชี้แจงแต่อย่างใด

2. พื้นที่ลุ่มน้ำในเขตจังหวัดพิษณุโลก โดย คุณมะลิ ทองคำปลิว

ในจังหวัดพิษณุโลกก็มีปัญหาเรื่องเขื่อน มีแผนจะสร้างเขื่อนแก่งเจ็ดแคว (กั้นลำน้ำแควน้อย) ที่วัดโบสถ์ อ.ชาติตระการ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตรทราบมาว่าทำEIAผ่านแล้ว แต่ชาวบ้านไม่รู้เรื่อง สันนิษฐานว่าเป็นเพราะพื้นที่ที่จะสร้างอยู่ในเขตพื้นที่ป่าปดท. จำนวน 1 ล้านไร่ ซึ่งถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ช่วงวันพ่อที่ผ่านมา พระองค์ทรงตรัสถึงเขื่อนนี้ด้วย ทำให้มีเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องเร่งเข้าไปวางแผนสร้าง

ปัญหาที่สองคือ มีแผนจะสร้างเขื่อน..... (กั้นลำน้ำชมพู) ลักษณะเป็นฝายน้ำล้น พื้นที่สร้างเขื่อนอยู่บริเวณรอยต่ออุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่จังหวัด พิจิตรเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด เป็นที่อยู่ของช้าง 30 กว่าเชือก ป่าไม้จำพวกมะเดื่อ มะค่า ประดู่ ซึ่งเป็นไม้มีราคา มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปกว่า 200 คนไปสำรวจ ศึกษาพื้นที่ ชาวบ้านเองและอบต.ไม่รู้เรื่องโครงการนี้เป็นโครงการเมื่อ 20 ปีที่แล้ว แล้วนำกลับมาพื้นที่ใหม่ เจ้าหน้าที่เข้ามาตัดไม้ในพื้นที่จะสร้างและชาวบ้านไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเขื่อน

3. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ลาว

อ.เวียงป่าเป้า : มีน้ำดี แต่ฝ่ายชาวบ้านไม่ตี กรมชลประทานมีแผนจะสร้างเขื่อนตอปปู กันน้ำเจดีย์ เป็นลำน้ำสาขาหนึ่งของลำน้ำแม่ลาว ซึ่งจะสร้างเขื่อนเหนือฝ่ายของชาวบ้าน น้ำท่วมทุกปี และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานในการซ่อมแซมฝายของชาวบ้าน ซึ่งจะได้งบประมาณ 30-40 ทุ่ง (โดยตัวแทนจาก อ.เวียงป่าเป้า)

อ.แม่สรวย : เขื่อนแม่สรวยอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง จะสร้างเสร็จในปี 2546 อีกประมาณ 20% นอกจากนี้ ยังมีแผนจะสร้างอ่างเก็บน้ำ/เขื่อนแม่อาย ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาหนึ่งของลำน้ำแม่ลาว ใช้งบประมาณก่อสร้างประมาณ 290 ล้านบาท ในพื้นที่ด.ป่าแดด อ.แม่สรวย ที่มาของแผนการสร้างเขื่อนทั้ง 2 เขื่อนนี้ เกิดจากพยายามสร้างแหล่งน้ำต้นทุนเดิมจะมีสร้างเขื่อนที่ลำน้ำแม่ลาว แต่ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ของลำน้ำแม่ลาวเป็นหินผุ และเรื่องของค่าเวนคืนเป็นจำนวนมาก ข้อสังเกตก็คือ จะมีการสร้างเขื่อนในลำน้ำสาขาย่อยมากขึ้น สภาพปัญหาบริเวณท้ายเขื่อน มีฝายของชาวบ้านอยู่ 2 ฝาย ถูกทำลาย ซึ่งมีชาวบ้านประมาณ 400 ครัวเรือน ที่ได้นำน้ำจากฝาย 2 ฝายที่พังไปนี้ ปัจจุบันเป็นฝายคอนกรีต พอมีฝายเกิดปัญหาน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการทางการเกษตร ต้นเหตุของปัญหาก็คือข้อมูลไม่ตรงกับที่บอกชาวบ้าน ว่าเป็นการเพิ่มปริมาณน้ำ แต่ความเป็นจริงแล้วการบริหารจัดการน้ำเปลี่ยนไป ไม่ได้อยู่ที่ชาวบ้านจัดการ ขึ้นกับเจ้าหน้าที่ชลประทาน ปกติชาวบ้านใช้ฝายน้ำล้น พอมีเขื่อนการเปิด-ปิดอยู่ที่เจ้าหน้าที่ ฝายของชาวบ้านก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ เพราะน้ำที่เขื่อนปล่อยออกมาปริมาณน้อยเกินกว่าที่น้ำจะล้นออกจากฝายน้ำล้นของชาวบ้าน

ในพื้นที่เหนือเขื่อนก็เกิดปัญหา น้ำท่วม ไม่สามารถใช้เส้นทางเดิมในการเดินทางได้ เนื่องจากถูกน้ำท่วม สะท้อนให้เห็นว่าการศึกษา สำรวจ ประเมินความเป็นไปได้ก่อนการสร้างเขื่อน และการประชาสัมพันธ์ของรัฐ ไม่เป็นไปตามความจริง ที่สำคัญเรื่องวิถีชีวิตระหว่างรัฐกับชาวบ้านมีความต่างกัน รัฐมองชาวบ้านใช้น้ำเปลือง ขณะที่ชาวบ้านมองว่าตัวเองใช้น้ำตามกฎหมายทำให้วิถีการต่างมีความขัดแย้งกันเสมอมา

ปัญหาเกิดจากน้ำไม่พอใช้หลังมีเขื่อน มีกลุ่มผู้ใช้น้ำ 400 ครอบครัวย ซึ่งเดิมมีการจัดการเอง น้ำพอใช้ พอมีเขื่อน สังเกตว่าขนาดท่อที่ใช้ลดมีขนาดเล็ก มีเครื่องสูบน้ำ 2 เครื่อง ก็ไม่เพียงพอ อีกทั้งการสูญเสียสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นไป สังเกตเห็นว่าการสร้างเขื่อนแม่สรวยเป็นการกักเก็บน้ำต้นทุนของน้ำแม่ลาว เนื่องจากโครงการชลประทานแม่ลาว เป็นโครงการนำร่องที่จะมีการเก็บค่าค่าน้ำระบบชลประทาน เพื่อเป็นการประกันการใช้น้ำตลอดปี นอกจากนี้การสร้างเขื่อนแม่สรวยไม่ได้ถูกสร้างเพื่อรองรับความต้องการใช้น้ำของคนในพื้นที่นั้น แต่เพื่อเป็นน้ำต้นทุนของน้ำแม่ลาว และเพื่อจะเป็นรายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (ตัวแทนจาก อ.แม่สรวย)

โครงการชลประทานแม่ลาว : โครงการชลประทานแม่ลาว ได้รับเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) มาปรับปรุงตัวฝายและระบบคลองส่งน้ำ ซึ่งจะมีการเก็บค่าดินทุ่นระบบชลประทานในอีก 1-2 ปีข้างหน้า จากการขับเคลื่อนทางนโยบายของสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ กรณีการเก็บค่าดินทุ่นระบบชลประทานที่โครงการชลประทานแม่ลาว ผลการเจรจาและการประชุมร่วมกับอธิบดีกรมชลประทาน พัทธพงศ์ เมื่อวันที่ 3 ก.ค. 45 ณ ทำเนียบรัฐบาล ตามข้อเจรจาให้ทางกรมชลประทานออกหนังสือแจ้งยังพื้นที่ที่ได้ใช้น้ำจากโครงการชลประทานแม่ลาวว่าจะไม่มีการเก็บค่าดินทุ่นฯ แต่อย่างใด ซึ่งในพื้นที่ที่ได้รับหนังสือแจ้งเรียบร้อยแล้ว หากว่ายังขาดความชัดเจนในรายละเอียด (โดยคุณประทีป พุทธิศรี)

***ข้อสังเกตจากผู้เข้าร่วมประชุม : การสร้างเขื่อนในลำน้ำสาขาของน้ำแม่ลาว โดยเฉพาะเขื่อนแม่สรวย ที่น้ำไม่พอใช้ในท้ายเขื่อน เข้าใจว่า เป็นการเก็บกักน้ำเพื่อปล่อยน้ำในช่วงหน้าแล้ง

4. พื้นที่ลุ่มน้ำยม (กรณีเขื่อนแก่งเสือเต้น อ.สอง จ.แพร่)

แผนสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น มีการศึกษา 13 ปี นับตั้งแต่ปี 2532 ต่อสู้ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ไปจนถึงระดับโลก มีเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก การต่อสู้ที่ผ่านมาได้มีการยื่นหนังสือต่อธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ธนาคารโลก (World Bank) ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานต่างประเทศหลายประเทศ เพื่อไปดูการพัฒนาแหล่งน้ำแต่ละประเทศ เป็นตัวแทนชาวนาไทยไปดูงานยกตัวอย่างในประเทศฟิลิปปินส์ ที่บาเกียว สร้างเขื่อนตั้งแต่ปี 2512 ปัจจุบันเขื่อนนี้เลิกใช้งานมา 12 ปีแล้ว เขื่อนมีความสูง 130 ม. ใช้เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า และเพื่อการเกษตร เหตุที่ต้องเลิกใช้งาน เนื่องจากมีตะกอนดินมาทับถมบริเวณหน้าเขื่อนจำนวนมาก เนื่องจากมีการทำแร่ทองคำ และการพังทลายของภูเขาบ่อยครั้ง

เขื่อนในบ้านเราก็เช่นกันใช้ประโยชน์ได้น้อย ทั้งเขื่อนปากมูล หรือที่อื่น ๆ ไม่คุ้มกับการลงทุน ผลเสียที่ชาวบ้านได้รับมีมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ เขื่อนปากมูลสร้างเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าอย่างเดียว ไม่มีคลองส่งน้ำเพื่อให้ใช้เพื่อการเกษตรแต่อย่างใด การศึกษาของรัฐบาลการศึกษาข้อเท็จจริง ชาวบ้านไม่สามารถประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะทราบ เพราะรัฐไม่สนับสนุนการประชาสัมพันธ์เรื่องผลเสียของเขื่อนปากมูล

แก่งเสือเต้นก็เช่นกัน ถูกอ้างว่าจังหวัดนครสวรรค์ พิจิตร สุโขทัย แพร่ น้ำท่วม เพราะไม่มีแก่งเสือเต้น ฤดูแล้งน้ำแล้งเพราะไม่มีแก่งเสือเต้น ในลุ่มน้ำยม ขาดแคลนน้ำ กรณีอ.วังชิ้น อยู่ห่างจากน้ำยม 200 กม. ก็ถูกอ้างว่าเพราะไม่มีแก่งเสือเต้น ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ทำให้สาธารณะเข้าใจผิด สร้างกระแสกดดันให้เกิดเขื่อนแก่งเสือเต้น ลุ่มน้ำยมมีความยาวประมาณ 700 กิโลเมตร มีลำน้ำสาขา 78 สาขา ถ้าสร้างแก่งเสือเต้นจะกั้นได้เพียง 11 สาขา ในพื้นที่สร้างจะกินเนื้อที่ จ.พะเยา 1 อำเภอ(อ.เชียงม่วน) จ.น่าน(อ.บ้านหลวง) จ.แพร่(อ.สอง) ทั้ง 3 อำเภอ 3 จังหวัดนี้ มีพื้นที่เก็บกักน้ำประมาณ 150 กิโลเมตร เก็บได้น้อยมากเป็นต้นน้ำ อีก 600 กิโลเมตรเป็นท้ายเขื่อน นักการเมือง

นักสร้างเขื่อน เข้าใจว่าแก่งเสือเต้นจะแก้ไขปัญหาอุทกภัยได้ทั้งหมด ซึ่งไม่เป็นความจริง แต่เป็นเรื่องธุรกิจการเมืองมากกว่า นักการเมืองท้องถิ่นทุกระดับจะสร้างแก่งเสือเต้นในการหาเสียงตลอดเวลา

สถานการณ์ในพื้นที่ ชาวบ้านเตรียมความพร้อมตลอดเวลา จัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเผาหุ่นสาว ผู้นำชุมชนถูกข่มขู่ ต้องอยู่ด้วยความระมัดระวัง มีการเตรียมข้อมูลทั้งเรื่องเขื่อน ป่า ชุมชน ดังนั้น ชุมชน ต้องเข้มแข็งและชัดเจน มีการประชุมในหมู่บ้านบ่อยครั้ง มีการจำลองเหตุการณ์ในพื้นที่ มีการสำรวจในช่วงน้ำท่วมวัดระดับน้ำจากพื้นที่ ท่วมประมาณ 4 เมตร สำรวจที่จังหวัดสุโขทัยน้ำท่วมประมาณ 8 เมตร จากจังหวัดสุโขทัยไปถึงบางระกำน้ำท่วมหนัก สาเหตุเกิดจากมีถนนขวางและสูงเกินเส้นทางน้ำ อีกทั้งบ้านเรือนอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าถนน การแก้ไขที่ผ่านมามีกรมทางหลวงจะทำเขตนกจุดที่น้ำท่วมไว้ จากนั้นก็จะยกถนนให้สูงขึ้นอีก ขณะที่บ้านเรือนของชาวบ้านยังอยู่ในระดับเดิม อีกทั้งช่องระบายน้ำมีขนาดเล็ก ทำให้ระบายน้ำไม่ทัน ที่อำเภอสามง่ามก็เช่นกันมีขื่อน้ำท่วมตลอด ขณะที่ตัวเมืองน่านน้ำท่วมแต่ไม่มีข่าว(โดย คุณแสง บุญยิณ)

***แลกเปลี่ยน : เขื่อนแก่งเสือเต้น มีเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องเหมือนกัน น้ำท่วมที่จังหวัดพิจิตรก็เกิดจากลำน้ำชมพู ทำให้ต้องสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น ทำให้ลำยมไม่เกี่ยวโยง มีการแบ่งโซนพื้นที่น้ำท่วมจากลำน้ำ เขื่อนแควน้อยก็เหมือนท่วมทางฝั่งตะวันออกของลำน้ำน่าน เมื่อ 2 น้ำมาเจอกันก็เลยทำให้น้ำท่วม การให้ข้อมูลเจ้าหน้าที่ชลประทานจะให้ข้อมูลด้านติดแก่งเขตรกร มีอาชีพปลูกพืชได้ น้ำพอใช้ การผลักดันของแก่งเสือเต้น ส่วนใหญ่เกิดจากนักการเมือง ซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจโรงไฟฟ้า สัมปทาน ในพื้นที่นั้นมีเขตอุตสาหกรรมย่อยหินเนื้อที่ประมาณ 4,000 ไร่ เพื่อรองรับการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

ข้อสังเกต การสร้างเขื่อนชมพู บริเวณสร้างเขื่อนไม่มีลำน้ำสาขาเลย ประเด็นหลักของการสร้างอยู่บนความต้องการจะเอาไม้ สัมปทานไม้หลายหมื่นไร่ (โดย คุณมะลิ ทองคำปลิว)

5. น้ำล้นตลิ่ง

เปลี่ยนฝ่ายไม้เป็นฝ่ายปูน สร้างความเสียหายให้กับชาวบ้านอย่างมาก ฝ่ายที่ใหญ่สุดอยู่ที่บ้านศรีเตี้ย ส่วนฝ่ายอื่น ๆ จะใช้ไม้เป็นประตูเปิด-ปิดน้ำ เมื่อต้องการใช้ ปีนี้น้ำมาก และมีการขุดลอกน้ำดี ทำให้แม่น้ำเปลี่ยนทิศและน้ำไหลแรง ฝ่ายที่กินลำน้ำดีทั้งหมด ต้องช่วยระดมเงินช่วยเหลือและได้รับความช่วยเหลือจาก สปท.จะจัดสรรที่ดินสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบประมาณ 10 กว่าไร่ โดยแบ่งจากผู้นำชุมชนที่มีพื้นที่จำนวนมาก แต่ไม่ได้รับความยินยอม มีปัญหาระหว่างชาวบ้านที่ใช้ฝ่ายไม้กับชาวบ้านที่ใช้ฝ่ายคอนกรีต (โดย คุณสุแก้ว ฟุ้งฟู)

6. น้ำกวตลิ่ง

ปัญหาที่เกิดขึ้นของเขื่อนแม่กวง คือ การไม่จัดสรรน้ำให้เกษตรกร ส่งน้ำให้ประปาเชียงใหม่ และนิคมอุตสาหกรรมสาขาน เป็นหลัก เกษตรกรไม่ได้รับน้ำจากเขื่อนแม่กวง อาศัยน้ำธรรมชาติและน้ำบาดาลในการเกษตร มีการเก็บค่าดินทุนคลองไส้ไก่ (ตัวแทนจากลุ่มน้ำกวง)

7. น้ำแดง (ชลประทานแม่แดง)

ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด ระหว่างคลองส่งน้ำจากอำเภอมแม่แดงถึงอำเภอสันป่าตองมีระยะทาง 60-70 เมตร ลักษณะเป็นฝายน้ำล้น ใช้เพื่อการเกษตร แต่การใช้จริง การเกษตรถูกจัดสรรให้น้ำอยู่ในอันดับ 3 ส่วนอันดับ 1 คือการประปาเชียงใหม่ เกษตรกรเดือดร้อนและเป็นปัญหาทุกปี อีกเรื่องก็คือการสร้างอุโมงค์ผันน้ำแม่แดงลงแม่จิด และลงแม่กวง แต่เป้าหมายเพื่อขายให้กับนิคมอุตสาหกรรม ลำพูน เป็นหลัก ไม่ใช่เกษตรกรที่จะได้ใช้ บริษัทที่ทำการศึกษาคือ บริษัทปัญญา จะสร้างอุโมงค์ใช้ขนาดหลายพันล้าน ผลกระทบปัจจุบันนี้ น้ำไม่พอใช้ แม้จะแบ่งรอบเวรตารางการใช้น้ำก็ตาม เพราะน้ำถูกจัดสรรให้การประปาเชียงใหม่ก่อน และยังมีแผนผันน้ำไปเขื่อนแม่กวง

เมื่อวันที่ 16 ธ.ค. 2545 ที่ผ่านมามีการทำประชาพิจารณ์เรื่องการผันน้ำแดงไปน้ำกวาง หัวหน้าเหมืองฝาย ประธานเหมืองฝาย อดีตแก่เหมือง รวมทั้งหมตรวม 200 คน ประชุมติไม่ผ่านในเรื่องการสร้างอุโมงค์ พื้นที่ที่ไม่เห็นด้วยได้แก่ อ.แม่ริม อ.แม่แดง อ.สันป่าตอง และเมื่อวันที่ 20 ธ.ค. 2545 มีการทำประชาพิจารณ์ที่อ.สันป่าตอง ซึ่งชาวบ้านค่อนข้างสับสน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ชลประทานจะสร้างเขื่อนแม่ขาน เพื่อขุดเขื่อนน้ำแม่แดง ผลประชามติผ่านเพียง 20 บรรทัดหน้ากระดาษ จากทั้งหมด 600 คน อ.หางดงไม่มาและไม่เห็นด้วยเช่นกัน ยังคงเหลือพื้นที่ทางแม่ตะมานอีก 1 พื้นที่ หากว่าแม่ตะมาน ประชุมติไม่เห็นด้วย คาดว่าโครงการนี้ล้มเลิกแน่นอน (โดย คุณสำราญ พิมสาน)

สถานการณ์ในพื้นที่ มีชาวต่างประเทศกลุ่มหนึ่งเข้ามาในพื้นที่ อ.หางดง อ้างว่าเป็นนักข่าวต่างประเทศ จะถ่ายทำสารคดีเกี่ยวกับเรื่องน้ำ ลงพื้นที่ในเขตแม่ตาช้าง ลุ่มน้ำแดง และปิงตอนบน (โดย คุณอินทอง ไชยลังกา)

“เพิ่มเติมข้อมูล ชาวต่างประเทศกลุ่มนี้เป็นเจ้าหน้าที่จากธนาคารพัฒนาเอเชีย ซึ่งเดินทางมาลงพื้นที่ เพื่อจะถ่ายทำเป็นวิดีโอในงานประชุมเรื่องน้ำระดับโลก เดือนมีนาคม 2546 เดินทางผ่านท่าหัวเอเชีย ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในจำนวนนั้น ถือเป็นการโฆษณาความสำเร็จทางนโยบายของเอคิปีในการแก้ไขความยากจน ในเรื่องน้ำ ลงพื้นที่ตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน 2545 เป็นทีมโฆษณาประชาสัมพันธ์ (โดย คุณมนตรี จันทวงศ์)

8. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่จิด (อ.พร้าว)

ชาวบ้านใช้น้ำ 2 สาย คือลำน้ำแม่โก้น และลำน้ำแม่จิด เดิมทีเป็นฝายของชาวบ้าน ปัจจุบันมีแผนจะสร้างเขื่อนแม่โก้น เหนือเขื่อนไค้ใช้น้ำตลอดปี ส่วนท้ายเขื่อนยังต้องอาศัยลำน้ำแม่จิดอยู่ เนื่องจากลำน้ำแม่โก้นไม่พอใช้ แก่ฝ่ายจะประกาศให้ผู้ใช้น้ำที่จะทำการเกษตร ให้ทำการเกษตรได้ไม่เกิน 5 ไร่ หากเกิน 5 ไร่ น้ำไม่พอใช้จะไม่รับผิดชอบ ส่วนใหญ่จะปลูกข้าว ปีที่ผ่านมาช่วงหน้าฝนลำน้ำโก้นไม่พอใช้ เนื่องจากการพังของดินภูเขา ทำให้ต้องแบ่งน้ำกัน เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ระหว่างแก่ฝ่ายกับคนใช้น้ำซึ่งขโมยน้ำเพื่อปลูกดอกไม้ ส่วนน้ำแม่จิดสร้างฝายปูน 4 จุด อีก 1 จุดกำลังดำเนินการสร้าง

ปัญหาสำคัญที่สุด คือ เรื่องป่า เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน (เขตตอยนางแล) ชาวบ้านรักษาป่า 128 ไร่ แต่ไม่ได้ดูแลในเขตตอยนางแล ชาวบ้านต้องการให้ป่าในเขตตอยนางแล

เนื้อที่ประมาณ 700 ไร่ เป็นป่าชุมชน เพราะจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของชาวบ้าน เดิมชาวบ้านรายได้ดี เพราะมีนักท่องเที่ยว ชาวบ้านสามารถขายของป่า ของที่ระลึก สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านเป็นอย่างดี ปัจจุบันนักท่องเที่ยวลดลงชาวบ้านมีรายได้ขายดอกไม้เพียงอย่างเดียว

9. พื้นที่ลุ่มน้ำโขง อ.เชียงของ (กรณีระเบิดแก่ง)

ความเป็นมาของโครงการระเบิดแก่ง เริ่มตั้งแต่ปี 2534 มีข้อตกลงร่วมของคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำโขง ได้แก่ จีน พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ตกลงร่วมกันเรื่องการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานถนน เขื่อน ไฟฟ้า และเส้นทางการค้าทางบกและทางน้ำ

ในปี 2535 เอทีบีสนับสนุนการศึกษา ปี 2536 น้ำโขงตอนบนคือ จีน พม่า ลาว ได้ตกลงพัฒนาลุ่มน้ำโขง โดยจะเปิดเส้นทางเดินเรือ โดยฐานคิดมองว่าน้ำโขงมีศักยภาพ เป็นเส้นทางที่ลงทุนต่ำ ส่งสินค้าไม่ต้องลงทุนมาก มีการสำรวจความเป็นไปได้ 4 ประเทศ แต่ไม่มีเรื่องระเบิดแก่ง จนกระทั่งปี 2543 ได้ตกลงร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้ สิ่งแวดล้อม หากระเบิดแก่ง แต่ก็ไม่ได้ออกอย่างจริงจัง มองเพียงเรื่องทางเทคนิคการเอาแก่งออก ขาดการศึกษาเรื่องวิถีชีวิตชาวบ้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้รายงานฉบับนี้ไม่ใช่รายงานการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม แต่เป็นการศึกษาเพื่อการระเบิดแก่ง ปี 2544 มีแผนระเบิดแก่งในน้ำโขง โดยการตกลง 3 ประเทศ จีนเป็นผู้ลงทุนเรื่องการให้ทุนศึกษาการระเบิดแก่ง การใช้ทุน 200 ล้านบาท มีแผน 3 ระยะ

1. ระเบิดแก่ง 11 แก่ง 10 กลุ่มหิน เพื่อให้เรือขนาด 100 ตันลำ เลียงสินค้าได้ 95 เปอร์เซ็นต์ในรอบ 1 ปี

2. พัฒนาร่องน้ำ ระเบิดแก่ง ขุดลอกสันดอน 51 จุด เพื่อให้เรือขนาด 300 ตัน ลำ เลียงสินค้าได้ 95 เปอร์เซ็นต์ในรอบ 1 ปี

3. ปรับปรุงน้ำโขงเป็นคลองให้เรือขนาด 500 ตัน ผ่านได้

ปี 2544 มีการระเบิดแก่ง 3 จุด ในบริเวณชายแดน ไทย-ลาว เสร็จไปแล้ว 2 จุด อยู่ระหว่างดำเนินการ 1 จุด จะทำการระเบิดแก่งทั้ง 16 จุด รวมในประเทศไทย 1 จุด บริเวณอ.เชียงของ ซึ่งในประเทศไทยมีทั้งหมด 9 จุด (โดย คุณสมเกียรติ เชื้อนเชียงสา)

เรื่องการระเบิดแก่งเป็นเรื่องของระบบคิดที่มองลุ่มน้ำโขงมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ทำอย่างไรจะแปลงทรัพยากรเหล่านี้ เป็นเงินกลับเข้าประเทศ โดยให้เงินกู้เพื่อการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงข้ามกับแนวคิดเศรษฐกิจยั่งยืน ไทยเข้าร่วมเป็นหนึ่งในคณะอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ไทยเป็นแหล่งศูนย์กลาง ไทยมีทรัพยากรน้อยกว่าทางลาว พม่า น้ำโขงจึงเป็นเส้นทางที่จะลดต้นทุน และเป็นการขยายสินค้าและเส้นทางค้าขาย ขาดการมองวิถีคนน้ำโขง แม้ในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมก็ไม่ได้ออกศึกษา ระบบนิเวศ แก่งเป็นที่อยู่ของปลา ที่หาอาหาร การสร้างความสมดุล สังเกตระบบธรณีนํ้าโขง 2 ผังมีลักษณะเป็นทราย แต่ไม่ขยาย เพราะว่ามีแก่งช่วยชะลอน้ำให้ไหลช้าลง ลดการขยายความกว้างลำน้ำ ลดสิ่งพัง ในเรื่องการค้าคนเชียงของไม่ได้รับประโยชน์จากการเปิดเส้นทางเดินเรือแต่อย่างใด อีกทั้ง ผลผลิตทางการเกษตรต้นทุนจากจีนถูกกว่าประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่อง

จากประเทศจีนใช้แรงงานนักโทษจำนวน 28 ล้านคน ทำงานในโรงงานโดยไม่ต้องจ่ายค่าแรง ผลที่จะตามมาก็คือสินค้าจากประเทศจีนจะเข้ามาแทนที่สินค้าในไทย

ข้อเสนอต่อรัฐบาล คือให้ยุติโครงการ แล้วทบทวนผลกระทบสิ่งแวดล้อม เดินสายหยุดคุยในประเทศที่เกี่ยวข้อง มีชุด 21 ประเทศเดินทางศึกษาดูงาน นอกจากนี้จัดเวทีให้กลุ่มสตรีในพื้นที่ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกัน (โดย คุณนิวัฒน์ ร้อยแก้ว)

10. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่วาง

ปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดในฤดูแล้ง น้ำไม่พอใช้ ส่วนเรื่องอื่น ๆ ไม่มีปัญหา (โดยตัวแทนจากลุ่มน้ำวาง)

... ข้อมูลเพิ่มเติม ลุ่มน้ำแม่วางตอนล่างมีฝาย 11 ลูก หน้าแล้งใช้น้ำได้เพียง 6 ลูก ที่เหลืออีก 5 ลูก ไม่ได้ใช้น้ำ มีการเพาะปลูกทั้งปี เป็นลำน้ำสาขาของน้ำปิงที่ไม่มีเขื่อนมากนัก (โดย คุณมนตรี จันทวงศ์)

11. พื้นที่ลุ่มน้ำกก จ.เชียงราย

ลำน้ำก๊กเป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำกก มีแผนจะสร้างเขื่อนในห้วยแม่ยาดี นักการเมืองใช้เรื่องการสร้างเขื่อนมาหาเสียง นอกจากนี้มีแผนจะสร้างอ่างเก็บน้ำในเขตป่าชุมชนของหมู่บ้านคลองรักษา ซึ่งป่าชุมชนนี้ ชาวบ้านช่วยกันดูแล 5-6 หมู่บ้าน นับตั้งแต่ปี 2517 ป่าแห้งแล้งทำให้ต้องอนุรักษ์ป่า เหตุเพราะเจ้าหน้าที่ป่าไม้ทำสัมปทาน ชาวบ้านจึงทำตาม น้ำพอใช้ มีการทำระบบประปาหมู่บ้าน น้ำก๊กยังไม่มีปัญหา แต่อยากทราบ รับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเขื่อนเพื่อศึกษา (โดย คุณบุญแก้ว เชื้อเมืองพาน)

12. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตาช้าง

ลุ่มน้ำแม่ตาช้างเป็นลุ่มน้ำเล็ก ๆ มีพื้นที่ประมาณ 10 ตารางกิโลเมตร เดิมสายน้ำไหลลงสู่ลำปิง เป็นหนึ่งในต้นน้ำปิง ไหลจากดอยสุเทพ-ปุย ทางซีกใต้ พอดีตกนกลายเป็นที่ท่องเที่ยว เริ่มปี 2528 เกิดริสอร์ท(กฤษฎาซอย) และเกิดริสอร์ทต่าง ๆ ขึ้นมามากขึ้น รุกที่ชาวบ้าน ชาวบ้านขายที่ดินไร่ 20,000-30,000 บาท 80 เปอร์เซ็นต์ เป็นที่ของนายทุน 2 ช้างลำน้ำเป็นที่ดินนายทุน ถูกยึดน้ำ สร้างฝาย อ่างเก็บน้ำ ปลอบของเสียลงลำน้ำ คนท้ายน้ำคิดว่าเกิดจากคนที่อยู่บนดอย เกิดความขัดแย้งระหว่างคนต้นน้ำกับท้ายน้ำ สุดท้ายสาเหตุมาจากริสอร์ท ใช้น้ำเปลือง และทำให้น้ำเสีย ชาวบ้านรวมตัวกันตั้งคณะกรรมการศึกษาฟื้นฟูลุ่มน้ำแม่ตาช้าง ทำมา 2-3 ปี คนสนใจไปศึกษาดูงานที่ชาวบ้านจัดการกันเองมากขึ้น ทำให้สำนักงานสภานโยบายการวิจัย (สกว.) สนใจเรื่องที่ชาวบ้านจัดการกันเองจะมีประโยชน์อย่างไร ตั้งโครงการ 3 ปี มีการตั้งกติกากำหนดการจัดการน้ำของชาวบ้าน ไม่ใช้กม.ของรัฐใช้รธน. 46 "ชุมชนดั้งเดิมที่อยู่มาก่อนมีสิทธิในการฟื้นฟูศิลป วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาดั้งเดิม ตลอดจนการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน" อยู่ในระหว่างการ

ประชากรณ์ ตลอดจนการปฏิบัติจริง ทำให้ปีนี้เป็นโครงการลุ่มน้ำแม่ตาช้างเป็นหนึ่งใน 15 โครงการของ สกว. ที่ได้รับรางวัลดีเด่นประจำปี 2545 (โดย อ.ชัยพันธ์ ประภาสะวัต)

➤ สถานการณ์เกี่ยวกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

หลังจากการปรับโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม ทำให้เรื่องเกี่ยวกับกฎหมายน้ำเกี่ยวข้องกับกระทรวง 2 กระทรวง 2 กรม ก็คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบโดยกรมชลประทาน และกระทรวงทรัพยากร รับผิดชอบโดยกรมทรัพยากรน้ำ

กรมชลประทาน มีพรบ.ชลประทานหลวง ส่วนกรมทรัพยากรน้ำยังไม่มีกฎหมาย แต่ว่ากฎหมายถูกร่างขึ้นมาเมื่อ 5-6 ปีที่ผ่านมา กฎหมายน้ำจะถูกใช้รองรับอำนาจกรมทรัพยากรน้ำ ส่วนกฎหมายชลประทานหลวงได้มีการร่างขึ้นมาใหม่ ซึ่งเปิดช่องทางที่จะให้เก็บค่าคืนทุนระบบชลประทานได้ กฎหมายน้ำ จากการเคลื่อนไหวของสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ ให้มีการปรับปรุงกฎหมายน้ำ เมื่อมีการปรับกระทรวง ชื่อเรียกของสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ ต้องเริ่มใหม่

ร่างอีก 1 ร่าง คือ ร่างกฎหมายประกอบกิจการประปา เดิมมีกฎหมายการประปา และพรบ.ประกอบกิจการน้ำประปา ให้อำนาจการประปาขายกิจการให้เอกชนทั้งใน-นอกประเทศได้ ดังนั้น สิทธิการใช้น้ำจะเป็นของการประปา เหลือใช้จริง ๆ ชาวบ้านต้องประมูลซื้อน้ำจากเขื่อนแข่งกับบริษัทน้ำประปา ซึ่งทั้งหมดนี้อยู่ในกระบวนการที่เดินหน้าต่อไปเรื่อย ๆ

หลักสำคัญของกฎหมายน้ำ จะตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำ ซึ่งมีบทบาทกำหนดสิทธิการใช้น้ำ ใครใช้น้ำได้เท่าไร มีการเก็บค่าน้ำ (คล้ายโดนต ต้องเสียภาษีให้รัฐ) ผู้ใช้น้ำได้รับสิทธิจ่ายค่าภาษีหรือค่าน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการซื้อขาย เปลี่ยนสิทธิการใช้น้ำ ปัจจุบัน แต่งตั้งแล้ว 14 ลุ่มน้ำ แต่บทบาทยังไม่มีเพราะไม่มีกฎหมายรองรับ เอติบีเป็นผู้ศึกษาให้คณะกรรมการภาคเหนือมีน้ำปิง น้ำยม น้ำน่าน

การเลือกสรรคนเข้าเป็นคณะกรรมการลุ่มน้ำ ในทางเทคนิคที่จะกีดกันชาวบ้าน จะใช้วิธีแบ่งลุ่มน้ำใหญ่ 25 ลุ่มน้ำ การตั้งกรรมการ 30 คน ชาวบ้านอย่างมากไม่เกิน 15 คน จะไม่มีพลังในเวทีลุ่มน้ำเพราะต่างคนต่างมา ส่วนใหญ่ทางสำนักงานจังหวัดเป็นคนเลือกมาเอง หากว่าแบ่งลุ่มน้ำให้เล็ก ชาวบ้านจะมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งจะคุมชาวบ้านได้ยากขึ้น (โดย คุณมนตรี จันทวงศ์)

นายกษัตริย์มีแนวคิดแปลงทรัพย์สินให้เป็นทุน เรื่องน้ำถูกยกเป็นประเด็นมาก่อน เรื่องที่ดิน เรื่องโดนตน้ำ สิทธิในการจัดเก็บค่าน้ำ จะเปลี่ยนสิทธิน้ำมาเป็นเงิน ซึ่งในไทยมีพื้นที่ที่ทำแล้ว คือที่ภาคตะวันออก โดยบริษัท อีสต์ วอเตอร์ สัมปทานน้ำขายให้อุตสาหกรรม ซื้อมา 50 สตางค์ ขาย 5 บาท ขณะนี้รัฐกำลังโอนสิทธิบางเรื่องให้เอกชนจัดการเอง ต่อไปเกษตรกรต้องการน้ำต้องซื้อแล้วต่อท่อ มีสิทธิโอนน้ำให้ใครก็ได้ (โดยอ.ชัยพันธ์ ประภาสะวัต)

➤ ทบทวนเนื้อหาการพูดคุย แลกเปลี่ยน ข้อเสนอและทางออก

จากเวที "ปอยหลวงว่าด้วยเรื่องน้ำ" วันที่ 27 ก.ย. 2545 ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ

จำนวนเครือข่ายที่เข้าร่วมเวทีวันที่ 27 ก.ย. 45 จำนวนทั้งหมด 16 กลุ่มน้ำ ได้แก่ แม่แตง แม่ยม แม่จิด แม่ตาช้าง แม่ตื้น(อมก๋อย) แม่วาง กก อิง น่าน แม่ลาว สมุน ลี กวง ผ่าง ปิงบอน แม่ขาน

สรุปเนื้อหาการพูดคุยในวันที่ 27 ก.ย. 45 มีการแลกเปลี่ยน ดังนี้

1. ปัญหาของแต่ละกลุ่มน้ำ เกิดปัญหาอะไรบ้าง
2. ปัญหาของนโยบายรัฐที่เข้ามาเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อชาวบ้านอย่างไรบ้าง
3. เสนอแนวทาง ทางออกในการจัดการน้ำร่วมกันทั้งกลุ่มน้ำ และระหว่างกลุ่มน้ำ

จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนทั้ง 3 ประเด็นได้ข้อสรุปว่า ประเด็นที่เป็นปัญหาหลักร่วมกัน

1. ปัญหาเรื่องเขื่อน, น้ำท่วม, น้ำแล้ง
2. ปัญหาเรื่องกฎหมายเกี่ยวข้อง/ กฎหมายคุ้มครอง/กฎหมายชลประทาน /นโยบายการพัฒนาของรัฐเรื่องเหมืองฝาย(ฝายยาง, ฝายคอนกรีต)
3. พรบ.น้ำ ที่แย่งชิงอำนาจการจัดการน้ำจากชาวบ้านไปเป็นของรัฐ
4. การเก็บค่าน้ำ (ADB)
5. คณะกรรมการกลุ่มน้ำที่จัดตั้งโดยรัฐ ชาวบ้านขาดการมีส่วนร่วม

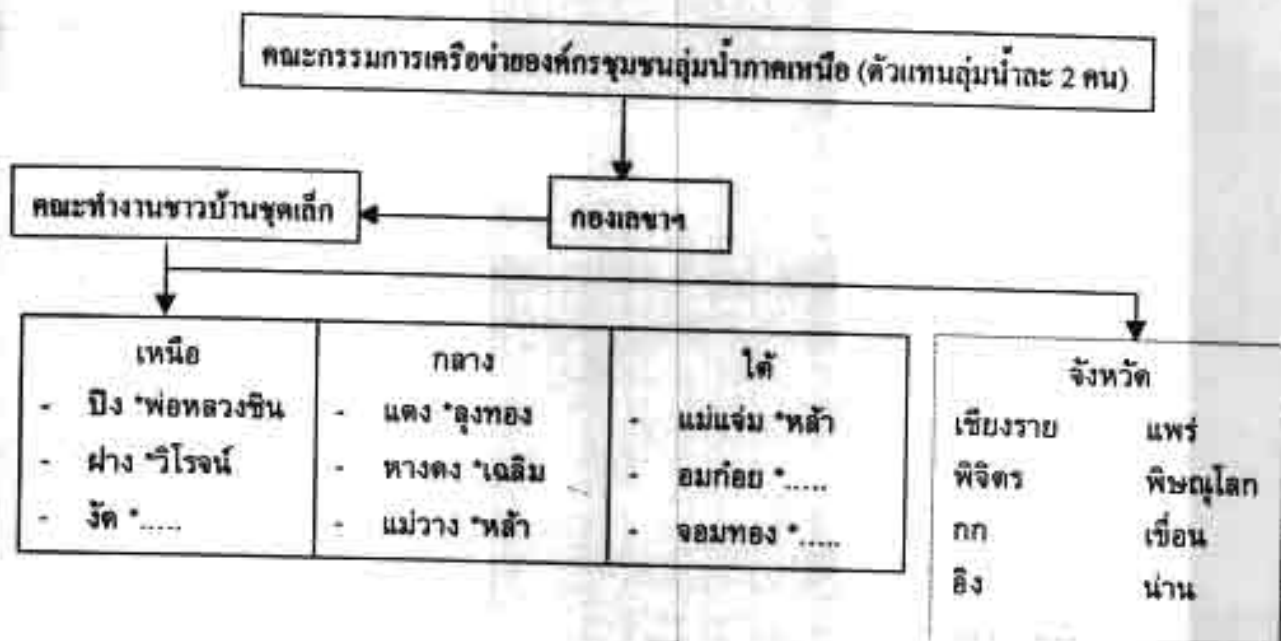
จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนสรุปได้ว่าสาเหตุของปัญหาเกิดจาก

1. รัฐรวมศูนย์อำนาจในการจัดการน้ำ โดยใช้นโยบายและกฎหมายมาเป็นเครื่องมือ
2. ชุมชนถูกแย่งชิงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
3. สภาพปัญหาของชุมชนในแต่ละกลุ่มน้ำต่างกันแตกต่างแก้ไข

นำไปสู่ความร่วมมือที่จะแก้ไขปัญหาโดยการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันโดยมีตัวแทน คือ พ่อ น้อยส่ง ชินวงศ์ ประกาศเจตนารมณ์ ที่จะให้ชาวบ้านเข้ามามีอำนาจในการจัดการน้ำของชุมชน ของท้องถิ่นตัวเอง โดยจัดตั้ง เครือข่ายองค์กรชุมชนจัดการกลุ่มน้ำภาคเหนือ และมีการสรุปแนวทางร่วมกันในการรวมพลังกันใน 16 กลุ่มน้ำ และกลุ่มน้ำอื่น ๆ ดังนี้

1. รวมพลังแก้ไขปัญหา เขื่อน น้ำท่วม พรบ.น้ำ การ เก็บค่าน้ำ ฯลฯ
2. จัดทำแผนการจัดการน้ำโดยองค์กรชุมชน (ข้อเสนอ/ทางออก)
3. สร้างความเข้มแข็งของแต่ละกลุ่มน้ำ / ให้ความรู้ข้อมูล / สื่อ
4. สร้างการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มน้ำ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับชาติ

กลไกการประสานงาน การแก้ไขปัญหา 16 กลุ่มน้ำ โดยจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่าย ส่งตัวแทนกลุ่มน้ำ กลุ่มน้ำละ 2 คน

➢ การแลกเปลี่ยน / แสดงความคิดเห็น

ผู้เข้าร่วมการประชุม : การเก็บค่าน้ำจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกร ต้นทุนสูงมากขึ้น ขณะเดียวกันระบบชลประทานไม่ได้รับการปรับปรุงดูแล น้ำไม่ทั่วถึง รัฐควรประกันราคาข้าวและหาตลาดผลผลิตการเกษตรให้ดีกว่านี้ ปัญหาตอนนี้ข้าวถูกน้ำท่วม เก็บได้น้อย

สมศักดิ์ ไชอินชัย : การจัดตั้งเครือข่ายองค์กรลุ่มน้ำภาคเหนือ กลไกในการทำงานจะมีองค์ประกอบอย่างไร และภารกิจของเครือข่ายจะมีบทบาทอย่างไร

อินทอง ไชลังกา : มีการขับเคลื่อนเรื่องน้ำโดยกลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ สหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ โครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ อีกทั้งมีการตั้งกรรมการเรื่องน้ำในแต่ละอำเภอรองรับการทำงานเพื่อเตรียมรับค่าน้ำที่รัฐจะออก ซึ่งจุดยืนคือไม่เอากฎหมายน้ำของรัฐ ชาวบ้านจะจัดการกันเอง ที่ผ่านมามีตัวแทนในพื้นที่เข้าไปเป็นกรรมการลุ่มน้ำปิงที่รัฐจัดตั้ง ซึ่งไม่เข้าใจเรื่องน้ำอย่างแท้จริง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับรู้อย่างแท้จริง เห็นด้วยในการจัดตั้งเครือข่ายองค์กรลุ่มน้ำ แต่ควรเกิดจากการตัดสินใจของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะอาจกลายเป็นภาพการบีบบังคับให้เข้าร่วม

ผู้เข้าร่วม : เรื่องการจัดตั้งเครือข่ายองค์กรลุ่มน้ำ ก็เห็นด้วย ใต้วิเคราะห์ร่วมกันเห็นว่า ยังมีความคิดที่แตกต่างกัน คนลุ่มน้ำเดียวกันความคิดขัดแย้งกัน แต่มีจุดประสงค์เดียวกัน คนต้นน้ำกับคนท้ายน้ำคิดไม่เหมือนกัน ซึ่งอาจมีผลในการประสานความร่วมมือ อยากให้ทำความเข้าใจกันทั้งลุ่มน้ำกันก่อน

อ.ชัยพันธ์ ประภาสวัด : ในองค์ประกอบเริ่มจากตัวแทนที่สมัครใจ และที่มาาร่วมประชุม เพื่อเป็นตัวแทนในการมาร่วมประชุม สร้างความร่วมมือในลุ่มน้ำเดียวกันและระหว่างลุ่มน้ำ แล้วค่อยขยายพื้นที่ ขึ้นอยู่กับความพร้อมที่จะเสนอรายชื่อตัวแทนลุ่มน้ำละ 2 คน

สุชิน : 16 ผู้นำ ขอส่งรายชื่อตัวแทนแล้วแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายหลัง และผู้ที่ได้รับเป็นตัวแทนประสานงานควรมีความรับผิดชอบ และขยายผลการมาประชุมให้ชุมชนได้รับทราบ

อินทอง ไชยลังกา : เมื่อวันที่ 27 ก.ย.45 ก็มีการตั้งครั้งหนึ่ง ควรกลับไปดูรายชื่อที่ส่งก่อน หากว่าผู้นำไหนมีการเปลี่ยนแปลงค่อยแก้ไขต่อไป

ประทีป พุทธศรี : ในการรวมตัวครั้งนี้ ควรมองเป็นการต่อสู้กับรัฐ ซึ่งรัฐก็คือกลุ่มนายทุนที่พยายามแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติไปจากชาวบ้าน จะทำให้การจัดตั้งเครือข่ายเป็นการสร้างพลังความร่วมมือของชาวบ้าน

เนตรดาว บึงอุบล : จะกลับไปดูรายชื่อที่ส่งไปอีกครั้งหนึ่ง ใช้รายชื่อนั้นเป็นหลัก ส่วนผู้นำที่ไม่ได้ส่งก็

อ.ชัยพันธ์ ประภาสวัด : ส่วนของกลไกการประสานงาน พี่เลี้ยงที่อยู่ โครงการพัฒนาผู้นำภาคเหนือ สถาบันสิทธิชุมชน โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ สหพันธ์เกษตรกรรมภาคเหนือ โครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ

สมศักดิ์ ไชอินชัย : เสนอโครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติเป็นจุดประสานงาน เนื่องด้วยติดตามเรื่องน้ำ และเป็นกองเลขาของสหพันธ์ฯ อีกทั้งการติดต่อประสานงานเครือข่ายทำได้สะดวก

เนตรดาว บึงอุบล : จุดการประสานเชิงวิชาการเห็นด้วยที่จะให้โครงการฟื้นฟู เป็นศูนย์ประสานงาน แต่ว่าการประสานกลไกองค์กรชาวบ้านอยากให้ชาวบ้านเป็นหลักด้วย ที่ผ่านมามีปัญหาของการประสานงานขึ้นอยู่กับพี่เลี้ยงเป็นหลักในการเชิญประชุม ดังนั้นอยากให้ทำงานควบคู่กันไปทั้งพี่เลี้ยง และชาวบ้าน โดยอาจแบ่งเป็นส่วน

ประยงค์ ดอกคำไฮ : ประสพการณ์การจัดตั้งเครือข่ายพอสมควร กลไกการประสานงานเห็นด้วย บทเรียนการจัดเครือข่าย คือ การประชุมแต่ละครั้งจะเปลี่ยนผู้เข้าร่วมการประชุมตลอดเวลา ปัญหาที่ตามมาคือตามข้อมูลไม่ทัน นำไปสู่ความไม่เข้มแข็งขององค์กร ข้อเสนออีกคืออยากให้ย้อนกลับไปดูรายชื่อที่เสนอวันที่ 27 ก.ย.45 ดังนั้น ที่ศทางที่ชัดเจนเห็นด้วยที่ควรมีตัวแทนประสานงาน ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง ไม่เห็นด้วยที่ให้กองเลขาหรือพี่เลี้ยงเตรียมการตามลำพังทั้งหมด ควรมีชาวบ้านเข้ามาร่วมกันทำงานประสานงาน เพื่อนำไปสู่การดำเนินการที่คล่องตัวมากขึ้น

ประทีป พุทธศรี : การประชุมครั้งนี้เป็นผลต่อเนื่องจากเวที วันที่ 27 ก.ย. 45 ที่มีการจัดตั้งเครือข่ายองค์กรชุมชนจัดการผู้นำภาคเหนือ เกิดคณะกรรมการขึ้นมา ดังนั้น แรกเริ่มของการประสานงานพี่เลี้ยงจะต้องช่วยติดต่อประสานงานก่อน

เส็ง บุญยืน : เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระ การประชุมครั้งหน้า ควรได้รายชื่อที่ชัดเจน การประสานงานออกหนังสือเชิญประชุมมอบหมายให้กองเลขาฯ ส่วนการกำหนดการประชุมเราต้องกำหนดในการประชุมครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้เข้าร่วมประชุม

เนตรดาว บึงอุบล : เห็นด้วยกับคุณประยงค์ ที่มีตัวแทนแต่ละส่วนในการประสานงาน เพื่อร่วมกันกำหนดวันประชุม การประชุม และทิศทาง ทิศจุดเล็กส่วนเหนือ กลาง ใต้ และตัวแทนแต่ละจังหวัด มาหารือกัน และกำหนดเนื้อหาการประชุม ช่วยกันพัฒนาเครือข่ายตามเป้าหมายตามที่

ประกาศเจตนารมณ์ไว้ จากนั้นเชิญตัวแทนและคณะกรรมการที่เป็นรายชื่อมาปรึกษาหารือกัน ให้อง
 เตขาเป็นผู้ประสานช่วยพร้อมออกหนังสือเชิญ ออกในนามคณะทำงานฯ จะได้ชัดเจนว่านี่คืองานของค
 กรชาวบ้านเป็นหลัก

➤ สรุปการประชุม

1. ข้อเสนอ ดังนี้

1. เครือข่ายองค์กรชุมชนฯ

- องค์ประกอบ ส่งรายชื่อตัวแทนลุ่มน้ำละ 2 คน
- กลไกประสานงาน *กลไกเครือข่ายชาวบ้าน, กลไกองค์กรสนับสนุน
- ภารกิจ

2. จัดตั้งกรรมการลุ่มน้ำภาคประชาชน ควบคู่ไปกับของรัฐ *บนพื้นฐานความ เข้าใจร่วมกันระหว่างคนต้นน้ำ-กลางน้ำ-ท้ายน้ำ

3. การติดตามกฎหมายน้ำ

2. รายชื่อคณะทำงานประสานงาน ดังนี้

1. พื้นที่ลุ่มน้ำปิง เชียงดาว ผ่าง แม่แตง พร้าว	รับผิดชอบโดย	สุชิน, นิคม
2. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตาช้าง แม่วาง แม่ตื่น(อุ้มก้อย)	รับผิดชอบโดย	หล้า, เฉลิม
3. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่แจ่ม	รับผิดชอบโดย	วิฑูรย์
4. พื้นที่ลุ่มน้ำน้ำลี น้ำกวง	รับผิดชอบโดย	สุนแก้ว
5. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่าง แม่ขาน	รับผิดชอบโดย	อินทอง
6. พื้นที่ลุ่มน้ำน้ำกก	รับผิดชอบโดย	พรโสภา
7. พื้นที่ลุ่มน้ำน้ำอิง	รับผิดชอบประสานงานโดย	มนตรี
8. พื้นที่ลุ่มน้ำน้ำน่าน	รับผิดชอบประสานงานโดย	มนตรี
9. พื้นที่ลุ่มน้ำพิษณุโลก พิจิตร	รับผิดชอบโดย	มะลิ
10. พื้นที่ลุ่มน้ำน่ายม	รับผิดชอบประสานงานโดย	มนตรี
11. พื้นที่ลุ่มน้ำเขื่อนสมุน	รับผิดชอบโดย	มนตรี
12. พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ลาว - ตอนบน	รับผิดชอบโดย	วิโรจน์, อรุณ, อุบลรัตน์
- ตอนล่าง	รับผิดชอบโดย	ประทีป

3. นัดประชุมคณะทำงานประสานงานชุดเล็ก วันที่ 9 มกราคม 2546 ณ ห้องประชุมชั้น 2
 ตึกมูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ ตั้งแต่เวลา 10.00 น. โดยมีเนื้อหาพูดคุยครั้งต่อไป ในเรื่องทิศทาง และกิจ
 กรรมของเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ

4. จัดตั้งศูนย์ประสานงาน โดยโครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติจะเป็นศูนย์ประสานงาน ในการประสานงานและออกหนังสือเชิญในนามคณะทำงานเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ ติดต่อกับโครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ

16 ก.เทพสถิตย์ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200

เบอร์โทรศัพท์ (สำนักงาน) 053-808658, (มือถือ) 01-8849165

➤ รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมวันที่ 18 ธ.ค. 2545

1. เครือข่ายลุ่มน้ำแม่จัด

นายวินัส เป็งตัวง

132 ม. 5 ต.สันทราย อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ 50190 โทร.019619528

นายสมชาย แซ่คู

62 ม.5 ต.สันทราย อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ 50190 โทร. 095567687

นายชลอ ดวงจันทร์

244 ม.5 ต.สันทราย อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ 50190 โทร. -

2. เครือข่ายลุ่มน้ำวาง

นายจรัส รัตโน

41 ต.ทุ่งสโตก อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ 50120 โทร. -

นายสิน บุญตั้งเลิศ

55 ต.ทุ่งรวงทอง อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ 50360 โทร.09-9522289

นายหล้า สมเผือก

322 ต.ทุ่งปี อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ 50360 โทร.09-9515719

3. เครือข่ายลุ่มน้ำปิงตอนบน

นายมา ผ่องไธส

25 ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ 50170 โทร.01-0305582

นายสุชิน งานนิยม

4/9 ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ 50170 โทร.09-8383808

4. เครือข่ายลุ่มน้ำกวาง

นายสมศักดิ์ คัญเขียน

80/2 ต.ตลาดใหญ่ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220 โทร.09-8544757

นายสงคราม ชัยเทพ

106/1 ต.แม่บุญ อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ 50130

นายมนูญ สุมาพร

153/4 ต.ตลาดใหญ่ อ.คอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220 โทร.06-1901099

5. เครือข่ายลุ่มน้ำแดงตอนล่าง

นายสำราญ พิมสาน

3 ต.น้ำแพร่ อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230 โทร.01-0220824

นายอินทอง ไชยลังกา

172/1 ต.น้ำแพร่ อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230 โทร. 01-5315407

6. เครือข่ายลุ่มน้ำสี

นายเฉลิมชัย อุดมคง

1 ต.ศรีเตี้ย อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน 51130 โทร. 053-578757

นายประวิติ ใจจา

111 ต.ศรีเตี้ย อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน 51130

7. เครือข่ายลุ่มน้ำสีตอนล่าง

นายสุแก้ว พงษ์

237/2 ต.หนองต๋อง อ.เวียงหนองล่อง จ.ลำพูน 51120 โทร.01-5928469

8. เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ลาว

นายปวง จันทร์อาสา

4 ต.เวียงกาหลง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย 57260 โทร. -

นายกระมล อู่ประรัตน์

1 ต.แม่สรวย อ.แม่สรวย จ.เชียงราย 57180 โทร.01-0247535

นายประทีป พุทธศรี

173 ม.3 ต.ทรายขาว อ.พาน จ.เชียงราย 57120 โทร.01-2875775

นายศรีวรรณ ขัดอุโมงค์

147 ม. 5 ต.สันติสุข อ.พาน จ.เชียงราย 57120 โทร.01-7967994

นายวิโรจน์ อินจันทร์

48 ม. 5 ต.แม่เจดีย์หลวง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย 57260 โทร.053-

679093

9. เครือข่ายลุ่มน้ำแม่กรณ์

พรโสภา สุวรรณจักร

29 ม. 8 ต.ป่าอ้อดอนชัย อ.เมือง จ.เชียงราย 57000 โทร. 01-7247951

บุญก้า เชื้อเมืองพาน

69 ม. 7 ต.แม่กรณ์ อ.เมือง จ.เชียงราย 57000 โทร.01-8830299

คิทธิย์ แก้วสิทธิ์

61 ม. 7 ต.ป่าอ้อดอนชัย อ.เมือง จ.เชียงราย 57000 โทร. 01-0204478

10. เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ทา

นายประจวบ ปัญญาคำ

82/2 ต.แม่ทา อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่ 50130 โทร. -

11. เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ตาช้าง

เนตรดาว บั๋งบุบผ

186/2 ม. 14 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200 โทร.06-9192338

12. เครือข่ายลุ่มน้ำวังตอนบน

นายสมชัย แก้วทอง

694 ต.วังเหนือ อ.วังเหนือ จ.ลำปาง 52140 โทร.054-279300

13. เครือข่ายลุ่มน้ำยม (แก่งเสือเต้น)

นายเส็ง บุญยีน

232 ม.9 ต.สะเอียบ อ.สอง จ.แพร่ 54120 โทร.01-9516368

นายสมบัติ ร้อยเงิน

135 ม.9 ต.สะเอียบ อ.สอง จ.แพร่ 54120 โทร.01-7249967

14. เครือข่ายลุ่มน้ำน่าน

ศาสตรา สิ้นันตา

15 ต.โนนเวียง อ.เมือง จ.น่าน 55000 โทร.09-5544744

ทักษิณทร์ ณ น่าน

192 ต.ม่วงตึ๊ด อ.ภูเพียง จ.น่าน 55000 โทร.09-8381472

องค์กรต่าง ๆ

นายอุดม ศิริเป็ง (กลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ)

109 ต.แม่วัน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ 50360 โทร.053-268519
นายชลธิ์ ตะพัง (สถาบันสิทธิชุมชน)

33/2 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200 โทร.09-8505025

มาลัย สัตถุภาย (โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ)

16 ถ.เทพสถิตย์ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ โทร.01-5313470

นายมะดี ทองคำปลิว (สิ่งแวดล้อม จ.พิษณุโลก)

225 ม.4 ต.ชมพู อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก 65190 โทร.01-0460346

นายศักดิ์ชัย คำเมฆ (โครงการรักษ์แม่ลาว)

75 ม.7 ต.ป่าแดด อ.แม่สรวย จ.เชียงราย 57180 โทร.01-4721333

นายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว (รักษ์เชียงของ)

62 ม.8 ต.เวียง อ.เชียงของ จ.เชียงราย 57140 โทร.053-655193

นายสมเกียรติ เชื้อนเชียงสา (โครงการแม่น้ำและชุมชน)

62 ม.8 ต.เวียง อ.เชียงของ จ.เชียงราย 57140 โทร.053-655193

ชไมพร ชื่นใจ (โครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ)

16 ถ.เทพสถิตย์ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ โทร.053-808658

ภัชราภรณ์ ลำคำ (โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ)

22/3 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200 โทร.053-811148

นายชัยพันธุ์ ประภาสวัด (สถาบันเพื่อสิทธิชุมชน)

3 ต.หายยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50100 โทร.01-8758876

นายวิฑูรย์ ตาลอย (แคร่แม่แจ่ม)

37/3 ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300 โทร.053-893160

สรุปการประชุมโดย
นางสาวชไมพร ชื่นใจ

เอกสารผนวกที่ 4

สรุปการประชุมเจ้าหน้าที่โครงการและกรรมการบริหาร
ณ ศูนย์พัฒนาศักยภาพผู้นำเกษตรกร อ.สารภี จ.เชียงใหม่ วันที่ 19/12/45

วาระที่ 1 การแก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่โครงการลาออก

สืบเนื่องจากการประชุมเมื่อวันที่ 21 พย. 45 ซึ่งกรรมการบริหารรับทราบการลาออกของ
เจ้าหน้าที่โครงการ 3 ท่าน ซึ่งจะมีการหารือต่อเนื่องในวันนี้
ผลการประชุม

1. การปรับโครงสร้างของเจ้าหน้าที่โครงการใหม่ดังนี้

1.	หัวหน้าโครงการ (และนักวิจัยหลัก)*
2.	ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายงานวิจัย
3. นายสมศักดิ์ โยอินชัย	ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายประสานงานพื้นที่
4. นายอินทอง ชัยลังกา	ผู้ประสานงานพื้นที่
5. นายสมศักดิ์ คุ้ยเขีย	ผู้ประสานงานพื้นที่
6.	เจ้าหน้าที่ธุรการ/บัญชี

2 ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน จะต้องดำเนินการสรรหา หัวหน้าโครงการและเจ้าหน้าที่ข้อมูลเข้ามาทดแทนให้เร็วที่สุด เพื่อไม่ให้มีปัญหาในการเชื่อมต่อการทำงานในพื้นที่

หมายเหตุ ในเดือนมกราคม สามารถสรรหาหัวหน้าโครงการใหม่ได้คือ นายจำลอง อินทวงศ์
วาระที่ 2 การปรับแผนปฏิบัติการโครงการสิทธิชุมชนใหม่

จากการประชุมร่วมโครงการสิทธิชุมชนทุกภาคที่กรุงเทพในวันที่ 2 ธันวาคม 2545 มีผลสรุปให้ทุกภาคกลับมาทบทวนแผนปฏิบัติการที่จะนำเสนอของงบประมาณจาก สกว. ในช่วง 2 ปีครั้งต่อไปนั้น โดยปรับขนาดของพื้นที่เป้าหมายให้เล็กลงและการสร้างแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง

ผลการประชุม

กรรมการบริหารรับทราบทิศทางการปรับโครงการสิทธิชุมชน โดยเห็นชอบให้พื้นที่เป้าหมายในขณะนี้มีจำนวน 6 หมู่บ้านได้แก่ บ้านสันทราย, บ้านภาคและบ้านจอมทอง ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่แดงตอนล่าง และบ้านแพะป่าคา, บ้านแม่โป่งหลวง ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กวางตอนล่าง และเหลืออีก 1 หมู่บ้านในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กวางตอนล่าง จะดำเนินการประเมินความเหมาะสมต่อไป และมอบหมายให้หัวหน้าโครงการ ดำเนินการปรับแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับการกำหนดพื้นที่เป้าหมายใหม่ และนำเสนอต่อไปยังโครงการสิทธิชุมชนส่วนกลางเพื่อเสนอ สกว. ต่อไป

เอกสารผนวกที่ 5
 รายงานการประชุม
 ตัวแทนชุมชนพื้นที่ดำเนินงาน โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ
 วันที่ 23 ธันวาคม 2545
 สถานที่ ห้องประชุมมูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ

ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 21 คน (ตามเอกสารแนบ)

วาระการประชุม

- 1.ชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการฯ
- 2.สถานการณ์ระดับพื้นที่และระดับนโยบาย
- 3.การวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน

ผลการประชุม

วาระที่ 1 การชี้แจงโครงการ โดยคุณ มนต์จี จันทวงศ์

การดำเนินงานของโครงการฯ ผ่านมาระยะเวลาหนึ่งคือ 6 เดือน ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่างและลุ่มน้ำแม่กวดตอนล่าง ซึ่งได้รับทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) ดังนั้นเพื่อความชัดเจน/สร้างความเข้าใจในการดำเนินโครงการ และการทำงานร่วมกันมากขึ้น จึงได้มีการจัดประชุมกันในวันนี้ มีองค์การหนึ่งที่ คือ กลุ่มแนวร่วมเกษตรกรรมภาคเหนือ (นกก.) และโครงการสิทธิชุมชนภาคเหนือ ที่กรุงเทพฯ ในประเด็นปัญหาของชาวบ้านที่ประสบในทุกภูมิภาคของประเทศ มีปัญหาค่อนข้างที่หลากหลาย เช่น

ภาคอีสาน มีการสัมปทานการทำเหมืองแร่ รัฐบาลให้ออกกฎหมายเพื่อสัมปทานกับบริษัททำเหมืองแร่ได้บ้าน โดยที่เจ้าของบ้านไม่ทราบข้อมูลเกิดปัญหาเรื่องการละเมิดสิทธิของชุมชนขึ้นในพื้นที่

ภาคใต้ มีการสร้างเขื่อนปิดปากแม่น้ำที่นครศรีธรรมราชเพื่อกั้นน้ำเค็ม ไม่ให้น้ำจืดลงทะเล แต่ระยะเวลามาแล้ว 2-3 ปี เขื่อนปิดการระบายของน้ำเสีย แทนที่จะเก็บน้ำจืดเพื่อการเกษตร

ภาคเหนือ ที่เรียงแหล่งทางการไฟฟ้าเปิดทำเหมืองแร่ลิกไนต์ โดยที่ชาวบ้านในพื้นที่ไม่ได้รับข้อมูลว่าจะได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง...? หรือได้รับข้อมูลผลดีด้านเดียว คือ การสร้างรายได้ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เชียงดาวก็มีการสร้างฝายยางกันลำเหมืองของชุมชน ซึ่งขัดต่อความต้องการของชุมชน เนื่องจากชาวบ้านต้องการให้มีการซ่อมแซมฝายเดิมเท่านั้น เนื่องจากฝายยางอาจเปลี่ยนระบบโครงสร้างของฝายเดิมหมดไปได้ ขยับมาที่ลุ่มน้ำแม่แตง และแม่กวด จะมีโครงการผันน้ำจากเขื่อนแม่แตงสู่แม่กวดที่จะนำความขัดแย้งระหว่างชุมชน ในขณะที่พื้นที่ที่แม่แตงก็ไม่ได้มีน้ำไว้ใช้มากมาย

ปัญหาเหล่านี้ ในด้านหนึ่งของตัวโครงการสิทธิชุมชนศึกษาชาวบ้านเองแทบจะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานราชการมีการรุกหน้าไปเรื่อยๆ ดังนั้นแนวทางในการดำเนินโครงการร่วมกับโครง

การฯ และกลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนืออย่างไร...?? อย่างน้อยเขตพื้นที่โครงการชลประทานแม่แตง และชลประทานแม่กวง จะได้เรียนรู้ว่าตนเองมีสถานการณ์อะไรบ้างในพื้นที่ของตนเอง ทั้งที่เป็นสถานการณ์ระดับพื้นที่ (อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน) โครงการใหญ่ๆ ที่จะมาลงพื้นที่ และระดับนโยบาย มีผลกระทบต่องานของเราอย่างไร เพื่อเรียนรู้สถานการณ์ด้วยกันอย่างรอบด้าน และวิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพื้นฐานของชาวบ้านจริงๆ แล้วเมื่อเราได้เรียนรู้สิทธิร่วมกันจะนำไปสู่การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับสาธารณะชนรับทราบ เช่น หน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือสังคมได้รับรู้สภาพปัญหาอย่างแท้จริง ในอนาคตคาดว่าจะถ้าได้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถที่จะแสดงตัวกันว่าเราต้องการอะไร เลือกที่จะตัดสินใจโครงการต่างๆ ที่จะเข้ามาในชุมชนให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง เป็นแผนงานร่วมกัน คือ โครงการสิทธิชุมชนภาคเหนือ (ลุ่มน้ำแม่แตง ตอนล่าง และลุ่มน้ำแม่กวงตอนล่าง) เป็นความร่วมมือร่วมกันต่อไป

ช่วงเช้า ภาพรวมคำว่าสิทธิชุมชนความหมายว่าอย่างไร พร้อมยกตัวอย่าง และคุณสมบัติ โยอินชัย ซึ่งเป็นกรรมการบริหารกลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือเป็นเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน ติดตามการแก้ไขปัญหาองค์กรชาวบ้าน 5 กรณีปัญหา ได้แก่ ปัญหาป่าไม้ ที่ดิน การจัดการน้ำ หนี้สิน และราคาพืชผล จะนำเสนอเรื่องความเป็นมา และการดำเนินงานของกลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ (นกก.)

ศ.ศรีประภา เพชรมิศรี: แนวความคิดเรื่องสิทธิชุมชน

โครงการฯ นี้ไม่ยากที่จะให้เป็นงานวิจัยเชิงวิชาการอย่างเดียว อยากให้เป็นงานวิจัยของชุมชนเอง ทำให้การศึกษาชุมชนด้วยตนเอง และการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของโครงการฯ

1.อยากให้ชุมชนรู้เท่าทันสถานการณ์อย่างรอบด้าน ทำงานด้วยตนเอง ภาระคนที่ทำงานส่วนกลางเป็นเพียงให้การสนับสนุนในส่วนที่ต้องการให้ช่วยเหลือ และการสื่อสารกับสื่อ ส่วนที่ท่านคิดว่าเกินความสามารถ ดังนั้นงานนี้จึงเป็นของท่านโดยตรง

2.สามารถที่จะขยายผลความรู้สู่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น นำสู่การตระหนักเรื่องสิทธิได้เพิ่มมากขึ้น

ปัญหาด้านการละเมิดสิทธิมีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ชาวบ้านถูกละเมิดสิทธิทุกวิถีทาง มีทั้งการละเมิดสิทธิโดยรัฐ หรือการละเมิดสิทธิด้วยตนเอง และจากคนภายนอก บริษัทข้ามชาติ/องค์กรต่างชาติ

สิทธิชุมชน ถือเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง มีคำตามมากมายว่า "สิทธิมนุษยชน" หมายถึงอะไร...??

สิทธิมนุษยชน คือ ความเป็นชีวิต ชีวิตสิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่กับตัวเรา เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สื่อที่แสดงออกมาในสถานการณ์ต่างๆ แสดงให้เห็นว่าการเรียกร้องสิทธิเป็นการใช้ความรุนแรง ซึ่งตรงกันข้าม สิทธิที่จะดำรงชีวิตของตนเอง เป็นเรื่องระหว่างบุคคลดังนั้นสิทธิมี 2 ระดับ

1.สิทธิระหว่างบุคคลกับบุคคล เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.สิทธิระหว่างบุคคลกับรัฐ และเป็นเรื่องระหว่างบุคคลกับกฎหมาย ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาของรัฐ ได้สร้างผลกระทบต่างๆ ให้กับชุมชน ความไม่รับผิดชอบในการกระทำของตนเอง

ถ้าหากบุคคลอยู่คนเดียวไม่จำเป็นต้องมีการพูดถึงสิทธิ ซึ่งเราไม่สามารถไปเรียกร้องสิทธิกับใครได้ สอง ไม่มีใครมาละเมิดสิทธิเราได้ ซึ่งถ้าหากเราอยู่คนเดียวคำว่า สิทธิบุคคล และสิทธิมนุษยชนก็ไม่มีความหมายใดๆ แต่เมื่อมารวมกันเป็นชุมชน เป็นสังคมแล้ว ดังนั้นเมื่อเมื่อมาอยู่ร่วมกัน ต้องมีการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

โครงการสิทธิฯ เน้นเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ กรณีพื้นที่ของภาคเหนือ เน้นเรื่องการจัดการน้ำ น้ำเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง ตั้งแต่อดีตไม่เคยทราบล่วงหน้าว่าเราจะต้องจ่ายค่าน้ำ เรา มีการจัดการของเราเอง ไม่มีชลประทานหรือหน่วยงานว่าจะเข้ามาสร้างเขื่อน แบ่งการจัดการน้ำ สมัยก่อนไม่ได้เป็นอย่างนั้น เนื่องจากว่าเรามีการจัดการที่เป็นของเราเอง แต่ตอนนี้สถานการณ์การจัดการอยู่ที่หน่วยงานอื่นไม่ได้อยู่ที่เรา ดังนั้นการจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเราเองหายไปแล้ว เนื่องจากมีคนอื่นมาจัดการแทน เพราะฉะนั้นสิทธิชุมชนในบริบทที่เฉพาะเจาะจง หมายถึง สิทธิชุมชนในการจัดการ ได้แก่

- ชุมชน อยากที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างไร...??? การพัฒนาชุมชนอย่างไรสามารถที่จะสะท้อนการพัฒนาที่มีในตัวบุคคล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน
- เราจะจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างไร
- กรณีที่มีความขัดแย้ง สามารถที่จะจัดการกับความขัดแย้งโดยชุมชนอย่างไร

ดังนั้นถ้ากล่าวถึงสิทธิชุมชนก็จะเกี่ยวข้องกับเราทุกอย่าง ไม่เฉพาะ เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ชุมชนถ้าหากเรามองว่าชุมชนคือการรวมตัวกัน เป็นสังคมที่เราอยู่ด้วยกันทำให้มีความสำคัญร่วมกัน การรวมตัวกันมากขึ้น คนในสังคม/ชุมชนต้องร่วมกันดูแลถึงเรียกว่าสิทธิของชุมชนอย่างแท้จริง สิทธิในฐานะที่เป็นปัจเจกแต่ละบุคคล กับสิทธิของชุมชนจะได้รับการเคารพได้อย่างไร...??? เพราะหลายเรื่องที่เราเรียกร้อง แต่ยังไม่ได้รับการเคารพในสิทธิ เช่น กรณีท่อก๊าซ- ไทยมาเลย์

เพราะฉะนั้นเมื่อเราพูดถึงสิทธิชุมชนในการที่จะตัดสินใจว่าเราจะ

- พัฒนาชุมชนอย่างไร...??
- จัดการทรัพยากรอย่างไร
- สิทธิในการจัดการกับปัญหาคด้วยตนเองอย่างไร โดยที่ไม่มีคนนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง

สิทธิอีกอย่างที่เกี่ยวข้อง คือ สิทธิของข้อมูลที่จะได้รับ ขณะนี้มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ และยังมีข้อมูลอีกเยอะที่เกี่ยวข้อง ที่ปกปิดข้อมูลของราชการอยู่นั่นเอง และมีอย่างหนึ่งซึ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสิทธิชุมชน คือสิทธิที่จะสื่อสารกับคนภายนอก มีความสำคัญมากเพราะปรกติโอกาสที่เราจะสื่อสารกับคนภายนอกค่อนข้างที่จะได้น้อย วิทยุ โทรทัศน์ เป็นของรัฐ ค่อนข้างยากที่จะใช้สื่อตรงนั้น ในการสื่อออกไปต้องมีวิธีการสื่อ ดังนั้นจึงมีความสำคัญในการที่จะใช้คำว่าสิทธิ ที่เราจะใช้คำว่าสิทธิชุมชนออกไป..

นอกจากชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรแล้ว อีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญของชุมชนคือ ภูมิปัญญาของชุมชน เช่น การทำกลอง ลีลาการตีกลอง เป็นอีกภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ควรที่จะ

ได้รับการผูกขาด ดังนั้นสิทธิในการที่จะรักษา ขยายไปในชุมชน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ดังนั้นต้องรู้ให้ได้ว่าภูมิปัญญาในท้องถิ่นคืออะไร..?? นอกจากรู้ให้ได้ด้วยธรรมชาติที่เป็นฐานของชุมชนจริงๆ คืออะไร ซึ่งมีความสำคัญไม่แพ้กัน เช่น การผลิตสาโทหรือว่าเหล้าพื้นบ้านก็ได้เรียนรู้ ซึ่งตอนแรกไม่ทราบเลยว่ามีสมุนไพรอยู่ด้วยในหัวเบ๊มักข้าวอยู่จำนวน สิบๆ อย่างๆ นั่นเป็นสิ่งที่เรามีอยู่ อาจที่จะไม่สามารถอธิบายได้เป็นวิทยาศาสตร์ และจุดเป็นลิขสิทธิ์ของแต่ละชุมชนว่านั่นเป็นสิ่งที่เราต้องรักษาไว้ นั่นเป็นการอธิบายที่เป็นรูปธรรม

ปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญในการรับรองสิทธิเสรีภาพที่กว้างขวางมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา มีหลายมาตราด้วยกันที่พูดถึงสิทธิชุมชน เช่น มาตรา 46 ที่พูดถึงสิทธิในการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี ซึ่งเรื่องกลองสะบัดชัย เรื่องเหล้าก็ถือว่าเป็นจารีต ประเพณีอย่างหนึ่ง ซึ่งเราต้องมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา รัฐธรรมนูญรับรองไว้ การที่พี่น้องจะนะ ลูกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิถือว่าเป็นสิทธิตามกฎหมายที่รัฐธรรมนูญให้สิทธิเอาไว้ รัฐเองต้องมีหน้าที่ต้องเคารพอันนี้ไว้ด้วย นอกเหนือกฎหมายรัฐธรรมนูญที่มีไว้ในประเทศแล้วสิทธิของเราได้รับการรับรองจากกฎหมายหลายๆ ฉบับด้วยกัน ยังมีกฎหมายระหว่างประเทศที่รับรองสิทธิ แต่คนส่วนมากไม่ทราบว่าตามกฎหมายระหว่างประเทศก็ฉบับ เนื่องจากรัฐไปเซ็นรับรองสิทธิของประชาชนคนไทยในกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งมี 4 ฉบับที่รัฐบาลไทยไปลงนามเอาไว้ เช่นเกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก สตรี เยาวชนกิจ สังคมและวัฒนธรรม และรัฐก็รับรองไว้ด้วย ดังนั้นรัฐต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นสิทธิของเราได้รับการรับรองไว้หลายๆ ฉบับด้วยกัน แต่ก็มีสิทธิบางอย่างที่ไม่ได้มีกฎหมายรับรอง แต่เป็นที่รับรู้ รับรองกันในสังคม

ข้อคำถาม

1. มีพี่น้องหลายส่วนที่เรียกร้องสิทธิของชุมชนแต่เปลี่ยนเป็นคำที่นากลัวคือคำว่า "การปกครองตนเอง" โดยเฉพาะพี่น้องที่สาปุน ถูกตั้งคำถามว่าจะตั้งเตปกครองตนเองหรือ..?? หรือจะเป็นรัฐอิสระเหมือนพี่น้องที่อยู่ในป่า ซึ่งเป็นทั้งคำถาม และข้อหา โดยการตั้งคำถามกับชาวบ้าน เหมาะสมหรือไม่ที่ชุมชนจะมีสิทธิในการจัดการทรัพยากรเองกับหลายๆ เหตุการณ์ปัจจุบัน

ตอบ: เป็นประเด็นที่น่าสนใจ คิดว่ามีปัญหาอยู่ 3 อย่างด้วยกันคือ

1. ในเชิงวิชาการ คำว่า "Self-determination" รัฐเอามาอ้างที่มีความสำคัญมากๆ ว่าเวลาที่ใช้คำนี้มีหลายความหมายด้วยกัน ในความหมายคันๆ คือการกำหนดใจตนเอง เพราะฉะนั้นแต่ละคนมีสิทธิที่สามารถกำหนดหรือการตัดสินใจด้วยตนเองได้ นี่คือความหมายขั้นต้นที่มีความสำคัญมากที่สุด

2. ระดับชุมชน คนก็สามารถที่จะตัดสินใจโดยคนในชุมชนว่าจะจัดการของชุมชนอย่างไร แล้วรัฐธรรมนูญก็ให้ไว้

3. การปกครองตนเอง รัฐไม่สามารถที่จะไปอ้างในกรณีปัญหาสาปุน หรือกรณีปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นได้เลย เนื่องจากชุมชนไม่ได้เรียกร้องเพื่อที่จะปกครองตนเอง แต่เสนอให้รัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอเรื่องราวต่าง ไม่ใช่ให้อำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นรัฐมักจะอ้างอยู่ 2 อย่าง คือ รัฐรู้ประชาชนต้องการอะไร แต่หลายครั้งมีบทพิสูจน์ว่ารัฐไม่รู้อย่างแท้จริง คิดแทนชาว

บ้านไม่ได้มีการถามความคิดเห็นของชาวบ้าน สอง การบอกว่าทำเพื่อผลประโยชน์ของชาติคือผลประโยชน์ของใครเพราะชาติในทางวิชาการคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้นๆ ถ้าทำประโยชน์ต่อชาติคือการทำผลประโยชน์ต่อประชาชนซึ่งเป็นคนในชุมชนที่รวมกันเป็นประเทศ ซึ่งต้องอ้างให้ถูกว่าเป็นผลประโยชน์ให้กับรัฐ หรือบริษัทใดบริษัทหนึ่งมากกว่าที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชน คือต้องชัดเจน แต่ส่วนใหญ่เขาบอกว่าคนเหล่านี้ปิดกั้นการพัฒนาของประเทศ เพราะคอยคัดค้านอยู่เสมอ

ความน่ากลัวเหล่านี้จำเป็นที่จะต้องทำให้เราทำงานร่วมกันมากขึ้น ในความหมายว่าอยากที่จะปกครองตนเองคือ การตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ได้ว่าอยากที่จะมีรัฐบาลของเราเอง และที่ฝ่ายรัฐบอกว่าเข้ามาบริหารประเทศเพื่อผลประโยชน์ของประเทศ แต่เห็นอยู่แล้วว่าเขาบริหารเพื่อประโยชน์ของใคร...?? เราก็ต้องถามเขาเหมือนกัน ซึ่งเป็น ความชอบธรรม ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นคนที่อาสาเข้ามาบริหารประเทศ ให้เป็นประโยชน์แก่ชาวบ้านมากมายแค่ไหน ถ้าบริหารไปชาวบ้านเดือดร้อนแปลว่าเขาไม่มีความชอบธรรมที่จะบริหารประเทศอีกต่อไป อันนี้เป็นข้อตกลงของสังคมที่เรียกว่าประชาธิปไตย ซึ่งรัฐบาลไทยบอกมาตลอดว่าประเทศไทยเป็นประเทศประชาธิปไตยถ้าเป็นประชาธิปไตยต้องฟังเสียงประชาชนที่เลือกเข้าไป อยากที่จะให้ติดตามกัน

รัฐพยายามที่จะอ้างให้คนส่วนน้อยทำเพื่อคนส่วนใหญ่

ประเด็นที่ถูกอ้างตลอดเวลาคือ คนส่วนน้อยต้องเสียสละเพื่อคนส่วนใหญ่ โดยที่คนส่วนใหญ่คือประเทศชาติ แต่เมื่อมีการปกครองระบบประชาธิปไตย ในประโยชน์ของคนส่วนใหญ่สิทธิของคนส่วนน้อยต้องได้รับการรับรอง และคุ้มครอง ในที่สุดแล้วกลายเป็นความเดือดร้อนของคนส่วนใหญ่แล้วคนที่เดือดร้อนก็เป็นคนซ้ำๆ กัน คือ คนที่ยากจน ซึ่งมีจำนวนมากในประเทศไทยแต่ถูกมองว่าเป็นคนส่วนน้อย เพราะไม่มีพลังกำลังในการต่อรองก็ถูกมองว่าเป็นคนส่วนน้อย เพราะฉะนั้นโครงการนี้ทำอย่างไรชุมชนจะลุกขึ้นมาเห็นปัญหาร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ปกป้องผลประโยชน์ของชุมชน

มนตรี : ที่ผ่านมามีการได้รับการปฏิเสธเรื่ององค์ความรู้ของชาวบ้านในการทำความเข้าใจเรื่องสิทธิ ดังนั้นจะทำอย่างไรจึงจะทำให้สังคมยอมรับ

สรุปเป้าหมาย

1. ทำอย่างไรชุมชนจะรู้จักตนเอง รู้เท่าทันสถานการณ์

2. การรับรู้ได้ขยายในสังคมวงกว้างมากขึ้นเรื่อยๆ

เพื่อให้เราสามารถที่จะกำหนดทิศทางการพัฒนาด้วยตนเองได้ กำหนดวิถีชีวิตของตนเอง รวมถึงการจัดการทรัพยากรของชุมชนเอง

3. ชุมชนสามารถที่จะกำจัดปัญหา ความขัดแย้ง อยู่ร่วมกันได้

4. สังคมภายนอกให้การยอมรับ

บทบาทของกลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ (นกก.) โดยคุณสมศักดิ์ ไชอินชัย

การก่อตั้งกลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ(นกก.) ช่วงประมาณปี 2539- 2540 ได้มีการพูดคุยกับพี่น้อง 3-4 จังหวัด ที่มีประเด็นปัญหาร่วมกัน วิเคราะห์สถานการณ์ของกลุ่มชาวนา จากสหพันธ์ชาวนา ชาวไร่ภาคเหนือที่ก่อตั้งเมื่อปี 2517 มีการย้อนประวัติศาสตร์เชื่อมโยงถึงปัจจุบันในประเด็น

เรื่อง ที่ดิน ป่าไม้ การจัดการน้ำ หนี้สิน และราคาพืชผล ให้ได้ข้อสรุปว่า ถ้าหากเราแยกกันดำเนินชีวิตการแก้ไขปัญหาคงอีกนานจึงได้มีการรวมตัวกันขึ้นมาใหม่ในปี 2541 มีตั้งเครือข่ายองค์กรชาวบ้านคือ แนวร่วมเกษตรกรรมภาคเหนือ (สกน.) ระยะแรกมีอยู่ 4 จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง

ต่อมาเมื่อปี 2543 มีการรวมตัวกันของเครือข่ายองค์กรพันธมิตร มารวมตัวกันในนาม สหพันธ์เกษตรกรรมภาคเหนือ (สกน.) ยื่นข้อเสนอการแก้ไขปัญหากับนายกรัฐมนตรี ในการตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำ โดยมีนายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ เป็นประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำของสหพันธ์ฯ กรณีปัญหาเรื่องการจัดการน้ำเป็นอีกกรณีปัญหาหนึ่ง ที่รัฐพยายามที่จะเข้ามาจัดการทรัพยากรน้ำ มีนโยบาย/กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างโครงการฟื้นฟูฯ ที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร ชุมชนไม่ได้รับผลประโยชน์ใดๆ ให้กับชุมชนแนวทางต่อไปเราจะทำอย่างไรเพื่อผลประโยชน์กับคนในลุ่มน้ำ ตั้งแต่สมัยอดีตชุมชนสามารถที่จะซ่อมเหมืองฝายโดยตนเองได้ แต่ปัจจุบันรอให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาดำเนินการช่วยเหลืออย่างเดียว และในปัจจุบันอำนาจการจัดสรรน้ำส่วนใหญ่เป็นของชลประทานทั้งหมด สิทธิในการใช้น้ำดั้งเดิมถูกแย่งเอาไปจากชุมชน สะท้อนว่าเราจะสามารถดึงการจัดการน้ำกลับมาได้อย่างไร...??

โครงการสิทธิชุมชนศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่ง เพื่อให้ชุมชนตระหนัก และเข้าใจสิทธิของตนเองในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ซึ่งรวมถึงเรื่องชีวิต เศรษฐกิจ อื่นๆ ที่ต้องดูแล รวมถึงภูมิปัญญา วัฒนธรรมของชุมชนที่อาจถูกทำลายไป ตรงนี้ถ้าหากมีการตระหนักยอมหมายถึงชีวิตของเราที่อยู่กับชุมชน ตรงนี้เป็นแนวทางหนึ่งของการดำเนินงานที่กลุ่มแนวร่วมเกษตรกรรมภาคเหนือ (สกน.) ต้องการทวงสิทธิของตนเอง เราจะสามารถทวงสิทธิ และใช้สิทธิของตนเองได้อย่างไร

วาระที่ 2 สถานการณ์ระดับพื้นที่ และระดับนโยบาย โดยคุณมนตรี จันทวงศ์

รูปแบบในการทวงสิทธิที่ปรากฏเห็นในปัจจุบัน ที่เคยได้ยินบ่อยๆ ที่ผ่านมาก็คือ การชุมนุม ที่เป็นรูปแบบการทวงสิทธิอย่างหนึ่ง ที่ต้องการให้รัฐบาลลงมาแก้ไขปัญหากับชาวบ้าน ในช่วงนั้นมักมีจดหมายเวียนจากทางอำเภอไปยังผู้ใหญ่บ้านไม่ให้การสนับสนุนลูกบ้านมาร่วมชุมนุม แต่เป็นวิธีการอย่างหนึ่งของการทวงสิทธิ

ปัญหาของชุมชนไม่เฉพาะเรื่องน้ำ ยังมีปัญหาอื่นอีกมากมาย แต่ในการทำงานจะมีการเริ่มต้นด้วยปัญหาเรื่องน้ำก่อนแล้วสามารถที่จะเชื่อมโยงในเรื่องอื่นๆ อีกต่อไป ระดับของชุมชนมีปัญหาเรื่องน้ำอยู่ 3 เรื่อง คือ

1. กลุ่มปัญหาที่เจอในหมู่บ้าน เช่น ฝายพัง การซ่อมแซมเขื่อนคอนกรีต ประปาหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้โดยทั่วไปแล้ว อยู่ในวิสัยที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เป็นปัญหาพื้นฐานของชุมชน

2. กลุ่มปัญหาที่เกิดจากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ หรือโครงการอื่นๆ ของรัฐ ซึ่งชาวบ้านรับรู้ข้อมูลได้น้อย หรือไม่สมารถที่จะรับรู้ข้อมูลจนกว่าโครงการต่างๆ จะสร้างแล้วเสร็จ เช่น โครงการผันน้ำแม่แตง-แม่จิด-แม่กวัง เป็นต้น

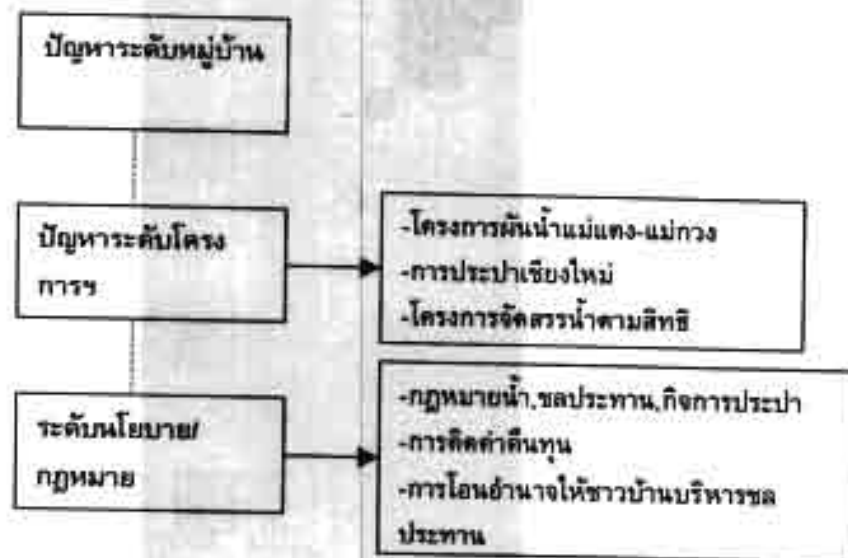
- การทำเหมืองแร่ลิกไนต์ที่เวียงแหง ซึ่งเป็นเขตต้นน้ำแม่แตง คำถามว่า **กระทบต่อน้ำแม่แตงหรือไม่.....??**
- โครงการจัดสรรน้ำตามสิทธิ์ อยู่ในเขตชลประทานแม่แตง ซึ่งเป็นการกู้ยืมเงินจากธนาคารโลกมาดำเนินงาน เป็นการบอกว่าใครมีสิทธิ์ใช้น้ำก่อนหรือหลัง แต่สรุปสุดท้ายชาวบ้านหรือเกษตรกรได้ใช้ประโยชน์สูงสุด เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นปัญหาระดับโครงการของรัฐบาลในพื้นที่แม่แตง

3.กลุ่มปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และกฎหมายของรัฐ ในเรื่องกฎหมายน้ำ กฎหมายชลประทาน และกฎหมายกิจการประปา ในเรื่องของภารกิจการประปา เพื่อที่จะขายให้กับเอกชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของคนต่างชาติ ตอนนี้ขายไปแล้ว 8 จังหวัด ภายในปีหน้ารัฐบาลจะขายหมดทั้งประเทศ และจะมีการขายยกภาค จะมีบริษัทเข้ามาประเมินราคา ซึ่งตรงนี้อาจจะไม่กระทบต่อเรา แต่ตรงนี้รัฐบาลจะให้สิทธิในการใช้น้ำในเขื่อนก่อนคนอื่น ไม่ว่าน้ำนั้นจะมากหรือน้อย ซึ่งประปาเป็นของเอกชนมีการทำสัญญาร่วมกันไว้ ตรงนั้นจะกระทบต่อเกษตรกรอย่างแน่นอน

เรื่องนโยบาย คือ เรื่องการคิดค่าคืนทุนจะเก็บหรือไม่เก็บ...?? ที่เขามาประชุมที่เชียงใหม่สรุปว่าเก็บ แต่จะแบ่งเป็นระยะ คือ โครงการที่ใช้เงิน ADB จะมีการเก็บก่อน ส่วนโครงการที่ใช้งบประมาณปกติอีก 5 ปี จะเริ่มดำเนินการเก็บค่าคืนทุนจากชาวบ้านอบต.จะต้องเข้ามาร่วมจ่ายด้วย ซึ่งตรงนี้จะต้องร่วมจ่ายค่าคืนทุนระบบชลประทานเข้าร่วมด้วย ช่วงการสร้างเขื่อนยังไม่ต้องจ่าย แต่ว่าการสร้างคลองสายหลัก คลองซอย คลองแยกซอย และคูน้ำเข้าแปลงนา เกษตรกรจะต้องจ่ายค่าคืนทุนชลประทาน ตรงนี้จะมีการค่อยเก็บจากน้อยไปหามาก เพื่อที่จะไม่ให้เรารู้สึกเดือดร้อนมากเท่าไรไปเรื่อยๆ ขึ้นต่ำในอัตรา 210 บาท/ไร่/ปี เป็นเฉพาะค่าบำรุง ดูแลรักษา ยังไม่รวมกับค่าสร้างคลอง หลังจากนั้นก็มีเรื่อง การถ่ายโอนอำนาจให้ชาวบ้านบริหารระบบชลประทาน หรือกลุ่มผู้ใช้น้ำคำว่า "ถ่ายโอนอำนาจ" ให้ชาวบ้านบริหารจัดการอย่างเดียรรวมทั้งถ่ายโอนการค่าใช้จ่ายด้วยดังนั้นถ้าหากจะมีการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือ การสร้างคลองใหม่เกษตรกรจะต้องหาวิธีการหางบประมาณมาเอง เกษตรกรจะต้องตั้งเป็นสมาคมผู้ใช้น้ำ จะต้องมีการจ่ายหลายเรื่อง ได้แก่

- เรื่องการดูแลรักษา
- เรื่องการซ่อมแซม
- เรื่องการจ้างเจ้าหน้าที่ชลประทาน ซึ่งการถ่ายโอนจากกรมชลประทานมาเป็นสมาคม แล้วต้องรับภาระเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ด้วย

สรุปปัญหาเรื่องน้ำ

ทั้งหมดนี้เป็นภาระของชาวบ้านหรือเกษตรกรจะต้องเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งเราจะบอกว่า ให้อำนาจการบริหารกับประชาชนแล้ว ซึ่งโครงการดังกล่าวจะเริ่มต้นในเขตโครงการที่ใช้เงินกู้ ADB มาดำเนินงานก่อนคือ พื้นที่แม่แตง และในอีก 4-5 ปี จะเริ่มที่โครงการชลประทานทั่วประเทศ เป็นเรื่องที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของชาวบ้าน ส่งผลกระทบกับชุมชนในเรื่อง

- ต้นทุนภาระเรื่องการเกษตรจะเพิ่มมากขึ้น
- ผลกระทบที่ไม่อาจประเมินค่าได้ เพราะชาวบ้านถูกแยกส่วนในเรื่องการรับรู้ข้อมูล ไม่สามารถที่จะรับรู้ข้อเท็จจริงได้ ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่กับชลประทาน

ในส่วนของการศึกษาศึกษาคิดว่าอยากที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ในประเด็นปัญหาเหล่านี้ร่วมกับชาวบ้าน ทำอย่างไรชาวบ้านจะได้รับทราบข้อเท็จจริง.....??? ในโครงการต่างๆ เช่น โครงการผันน้ำ เหมืองแร่ลิกไนต์ การประปาเชียงใหม่ เป็นต้น ชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการถ่ายโอนสิทธิ์อย่างไร...?? เพราะตอนนี้การถ่ายโอนอำนาจรัฐบาลได้กำหนดมาแล้ว ทำอย่างไรสถานภาพของชาวบ้านจะไม่ใช้เพียงแค่การรองรับการถ่ายโอนดังกล่าว พร้อมทั้งจะเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาระดับชุมชน และเครือข่าย

อนาคตนอกจากประเด็นเรื่องน้ำ สามารถที่จะเชื่อมโยงเข้ากับประเด็นปัญหาอื่นๆ ได้ เช่น การเกษตร หนี้สินของชาวบ้าน ซึ่งจะต้องมีการพูดคุย และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันต่อไป

ดังนั้นถ้าหากเราจะมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีคำถามร่วมกัน 5-6 คำถาม ปัญหาที่ตั้งเป็นประเด็นนำคือเรื่องน้ำ จะสร้างเวทีวิเคราะห์ปัญหาเรื่องน้ำในหมู่บ้านได้อย่างไร...?? เพื่อให้ชาวบ้านทุกกลุ่ม คนชาย-หญิง คนหนุ่ม-สาว มาวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกัน ซึ่งเรื่องนี้อยากที่จะปรึกษาหารือร่วมกันในประเด็นต่างๆ เหล่านี้

- 1.ความสามารถในการจัดเวทีวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชาวบ้าน
- 2.สมาชิกในชุมชนจะเข้าใจปัญหาได้อย่างไร
- 3.กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์ในชุมชนได้อย่างไร ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ร่วมกัน

4.การเรียนรู้เครื่องมือทั้งทางกฎหมาย และนโยบาย ที่จะมาสนับสนุนการดำเนินงานเราได้ เช่น รัฐธรรมนูญ การเรียนรู้และการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือต่างๆ เหล่านั้นให้สิทธิชุมชนของชาวบ้านได้รับการแก้ไขให้ได้รับการยอมรับ ซึ่งอาจจัดเป็นเวทีให้เรียนรู้ พูดคุยกัน เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะมีการเปิดเวทีเพื่อบอกกล่าวปัญหา เอาปัญหาเสนอที่สภาฯ ให้ทำการศึกษาส่งไปที่รัฐบาลได้อย่างไร..??

- 5.สร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนได้อย่างไร..??ในการเข้ามาเรียนรู้ปัญหาร่วมกัน

ณ วันนี้เป็นจังหวะก้าวที่ดีในการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งต่อไปเราจะมาร่วมเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหา และหาวิธีการ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป ซึ่งเราจะมีแนวคิดอย่างไรที่จะวางแผน และการเข้ามามีบทบาทร่วมกับทางโครงการสิทธิชุมชนศึกษา คณะอาจารย์ และกลุ่มแนวร่วมเกษตรภาคเหนือ (นกน.) จะเข้ามาสนับสนุนทั้งภายในและภายนอกในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งหมายถึง การวางแผนทำงานร่วมกันช่วง 2-3 ปี

วาระที่ 3 แนวทางการดำเนินงานร่วมกัน

ในการดำเนินงานร่วมกันของโครงการฯ การเริ่มในระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน อยากที่จะสร้างความเข้าใจร่วมกัน เพื่อที่จะให้เกิดสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร...??

- สร้างเวทีวิเคราะห์ที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ได้อย่างไร โดยเฉพาะที่สำคัญปัญหาเรื่องน้ำ, ปัญหาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน เชื่อมโยงปัญหาอื่นๆ
- สร้างความรู้สึกร่วมกันกับปัญหาจากระดับบุคคลไปสู่กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านได้อย่างไร
- สร้างกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้าน/กลุ่มคน/ชุมชน มีความรู้สึกผูกพันในการจัดการทรัพยากรของชุมชน
- สร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการใช้เครื่องมือต่างๆ ทางกฎหมาย,นโยบายของรัฐ,องค์กรของรัฐ ได้อย่างไร
- สร้างความร่วมมือร่วมกันระหว่างชุมชนอื่นๆที่มีปัญหาลักษณะเดียวกันได้อย่างไร

ข้อเสนอที่ประชุมในการดำเนินงานร่วมกัน

เพื่อสร้างความเข้าใจให้ทั่วถึงระหว่างชุมชน ในการดำเนินงานร่วมกันต่อไป

1. การจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่โดยเฉพาะให้กับชาวบ้าน, อบต., ผู้ใหญ่บ้าน, ตลอดทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการฯ

ข้อเสนอ ควรเป็นเอกสารที่สามารถเข้าใจง่าย ทุกกลุ่มคนสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลด้วยตลอดทั้งการคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ตลอดทั้งในช่วงที่มีการจัดเวทีประชุมให้ผลิตเอกสารประกอบการประชุมด้วยทุกครั้ง เพื่อให้สามารถสร้างความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น

2.เอาเรื่อง พรบ.น้ำ (หรืออื่นๆ)เข้าที่ประชุมอบต.

3.เปิดเวทีภายในหมู่บ้าน ทั้ง 3 ระดับ

- ระดับผู้นำที่สามารถพูดคุยกันได้ในบ้าน
- ระดับหมู่บ้านรวมทั้งหมด
- ระดับกลุ่มย่อยที่สนใจในชุมชน

*** ทุกกลุ่มคนในสังคมทั้งชาวบ้าน,ผู้ใหญ่บ้าน,อบต. เป็นต้น ต้องให้มีความชัดเจนเรื่อง

1.การจัดตั้งทีมงาน กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนสามารถที่จะระบุกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน

2.ประเด็นเรื่องที่สนใจ

3.ขยายเครือข่าย หรือแนวร่วมในการทำงานอย่างไร....??

4.สร้างทีมงานระดับหมู่บ้าน, พ่อหลวง+อบต.+นายตรวจนา เป็นต้น

กระบวนการทำงานวิธีการทำงานร่วมกัน

1.การสรรหาอาสาสมัครที่ทำงานในชุมชน

2.การขยายผล,เผยแพร่

3.การหาจุดร่วมของชุมชนร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นแนวความคิดของการดำเนินงานในชุมชน

การแสดงความคิดเห็น อยากที่จะให้มีตัวแทนชาวบ้านที่เข้ามาร่วมประชุมกระจายข้อมูลข่าวสารลงเข้าสู่ชุมชน ตลอดทั้งการประเมินสถานการณ์ในการที่จะจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ตามความเหมาะสมร่วมกับทางโครงการฯ ต่อไป

ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดจำนวน 21 คน ดังนี้

1.ดร.ศรีประภา เพชรหมศรี

สำนักงานสิทธิมนุษยชนศึกษา ม.มหิดล

2.นางสาวทณัฐ ชวนไชยสิทธิ์

สำนักงานสิทธิมนุษยชนศึกษา ม.มหิดล

3.นางสาวเบญรัตน์ แซ่ฉั่ว

สำนักงานสิทธิมนุษยชนศึกษา ม.มหิดล

4.นายบัณฑิต เอื้อวัฒนกุล

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

5.นายมนตรี จันทวงศ์

โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ

6.นางสาวมาลัย ลัญญา

โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ

7.นางสาวภัชราภรณ์ ลาคำ

โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ

8.นางสาวไมพร ชื่นใจ

โครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ

9.นายอินทอง ไชยลังกา

ตัวแทนลุ่มน้ำแม่แตง

10.นายมนูญ สุมาน

ตัวแทนลุ่มน้ำแม่แตง

- 11.นายสม วิทยา
- 12.นายประเสริฐ อินทร์ชัย
- 13.นายสมบูรณ์ ยารังผื่น
- 14.นายจันทร์แก้ว อิมทะยัง
- 15.นายสงคราม ชัยเทพ
- 16.นายอินทร ใจชิกรรณ์
- 17.นายสมศักดิ์ คู่ย์ชัย
- 18.นายวิฑูรย์ คาลอย
- 19.นางแจ่มจันทร์ เตชคุณมาก
- 20.นายสมศักดิ์ โยอินชัย
- 21.นายสิงห์ชัย ธรรมพิงค์

ตัวแทนลุ่มน้ำแม่แดง

ตัวแทนลุ่มน้ำแม่แดง

ตัวแทนลุ่มน้ำแม่แดง

ตัวแทนลุ่มน้ำแม่แดง

ตัวแทนลุ่มน้ำแม่กว

ตัวแทนลุ่มน้ำแม่กว

ตัวแทนลุ่มน้ำแม่กว

โครงการแคร์แม่แจ่ม

กรรมการบริหารกลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ

กรรมการบริหารกลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ

กรรมการบริหารกลุ่มแนวร่วมเกษตรกรภาคเหนือ

เอกสารแนบที่ 6

สรุปประชุม

คณะกรรมการชุดเล็กของเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ
วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๔๖ ณ ห้องประชุมชั้น ๒ ตึกมูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ

1. ทบทวนที่มาของเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ

วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๖ มีการประชุม "เวทีปอยหลวงว่าด้วยเรื่องน้ำ" ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จ.เชียงใหม่ โดยการรวมตัวของเครือข่ายชาวบ้านในลุ่มน้ำต่าง ๆ จำนวน ๑๖ ลุ่มน้ำ ทั่วภาคเหนือ ซึ่งได้ประกาศเจตนารมณ์จัดตั้ง "เครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ" ซึ่งเป็นเครือข่ายของชุมชนที่อยู่ในลุ่มน้ำมาร่วมประชุม เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย ได้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละเครือข่าย และร่วมกันหาวิธีแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๖ มีการประชุม "เครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือครั้งที่ ๑" ณ มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน จ.เชียงใหม่ โดยตัวแทนจากเครือข่ายลุ่มน้ำแต่ละลุ่มน้ำที่มาร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๖ มีการทบทวนสถานการณ์ปัญหาในแต่ละพื้นที่ ทบทวนตัวแทนลุ่มน้ำที่เลือกกันในแต่ละลุ่มน้ำเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๖

• ทิศทางการทำงานที่จะพูดคุยในครั้งนี้อย่างนี้

- สนับสนุนการรวมตัว / จัดตั้ง เครือข่ายระดับลุ่มน้ำ
- สนับสนุนการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ / ลุ่มน้ำ
- การเรียนรู้ความเคลื่อนไหวด้านนโยบาย, กฎหมายการจัดการน้ำ
- การนำเสนอทางเลือกของชุมชนต่อการจัดการน้ำระดับลุ่มน้ำ และนโยบาย
- พัฒนาข้อมูล และใช้องค์ความรู้ท้องถิ่น จัดการน้ำ
- การกระจายอำนาจจัดการทรัพยากรสู่ชุมชน

2.สรุปสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่

2.1 พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตาช้าง นำเสนอโดย กำนันเฉลิม อันวิเศษ

๑) สถานการณ์ทั่วไป

- มีความพอใจสถานการณ์ในพื้นที่ เดิมที่มีการทะเลาะระหว่างพี่น้องบนคอก พี่น้องคนเมือง และกลุ่มนายทุน(เจ้าของรีสอร์ท) ตอนนี้ได้ดำเนินการยื่นเรื่องให้องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ในการแก้ไขปัญหา
- วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๖ จะมีการประชุมวางแผนงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำฯ

๒) ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

- ชาวบ้านที่เป็นแกนนำถูกมองว่าเป็นเอ็นจีโอ (NGOs)

๓) ทิศทางการทำงานในพื้นที่แม่ตาช้าง

- ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดการแก้ปัญหาทั้งหมดในลุ่มน้ำของตัวเอง

๔) ข้อเสนอในการพูดคุยครั้งนี้

- ควรมีทิศทางการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน และควรที่จะเริ่มเรียนรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.2 พื้นที่ลุ่มน้ำลาวตอนบน(เขื่อนคอยง) นำเสนอโดย คุณอุบลรัตน์ ใจดี๑) สถานการณ์ทั่วไป

- ได้ขึ้นแจ้งไปแล้วจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา

๒) แสดงความคิดเห็น

- การมาร่วมการประชุม เพื่อหาว่าเกิดปัญหามา จะช่วยกันแก้ไขปัญหายังไง

2.3 พื้นที่ลุ่มน้ำเขตก. พิชณุโลก นำเสนอโดย คุณมะลิ ทองคำปลิว๑) สถานการณ์ทั่วไป

- จะสร้างเขื่อนบนหลังเขา สูง ๖๐ ม. เชื่อมสันเขา และสร้างในเขตอุทยานฯ

๒) ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

- ความไม่เข้าใจของชาวบ้านเป็นหลัก

๓) ข้อเสนอในการพูดคุยครั้งนี้

- อยากให้ชาวบ้านได้ศึกษาเรื่องกฎหมายน้ำ เพราะชาวบ้านไม่เชื่อว่าจะมีกฎหมายน้ำ

๔) การแลกเปลี่ยนจากผู้เข้าร่วมประชุม

- กำนันเฉลิม เสนอ ๑. กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกันให้ชัดเจน
๒. นำเสนอสถานการณ์ในพื้นที่แต่ละพื้นที่เพื่อความเข้าใจร่วมกัน

2.4 พื้นที่ลุ่มน้ำแดง นำเสนอโดย พ่อหลวงสุชิน งานนิยม๑) สถานการณ์ทั่วไป

- หน่วยงานที่รับผิดชอบในการก่อสร้างฝาย เข้าช่วยเหลือชาวบ้านในทุก ๆ ด้าน เพื่อป้องกันไม่ให้ชาวบ้านต่อต้านการก่อสร้างฝาย

๒) ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

- ผู้นำในท้องถิ่นรับเงินจากกลุ่มนายทุน

- การตื่นตัวของชาวบ้านเรื่องการก่อสร้างฝายอย่างมีนัย เนื่องจากพื้นที่เหนือเขื่อนเป็นพื้นที่ของกลุ่มนายทุน

3. สรุปการแลกเปลี่ยนจากผู้เข้าร่วมประชุม

สถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ สามารถสรุปได้ ๒ ส่วน คือ

3.1 ปัญหาที่เกิดจากโครงการที่กำลังก่อสร้าง เช่น เขื่อนแม่สรวย

3.2 ปัญหาที่เกิดจากการมีแผนสร้าง เช่น เขื่อนดอยงู, เขื่อนท้อ, เนินมะปราง ตัวอย่างเขื่อนที่สร้างแล้วเกิดปัญหา เช่น

- เขื่อนแม่มอก คัดปัญหาค่าชดเชย กรมชลประทานฟ้องชาวบ้าน
- เขื่อนสิริกิติ์ ชุมชนบ้านท่าปลา
- เขื่อนภูมิพล ชุมชนอ.ดอยเต่า

***สิ่งที่เราต้องร่วมมือกัน คือ โครงการที่มีแผนสร้างและโครงการที่สร้างแล้ว เราจะมีการแก้ไขอย่างไรที่จะทำให้รวมกันแล้วมีพลัง?

สรุปปัญหาร่วมกันคือ

- เขื่อนที่สร้างแล้ว และมีแผนจะสร้าง
- น้ำ (น้ำแห้ง, น้ำท่วม, น้ำเสีย)
- พรบ. น้ำของรัฐ การตั้งกรรมการลุ่มน้ำโดยชาวบ้านไม่มีส่วนร่วม
- การเก็บค่าน้ำ
- ระบบฝาย เกษตรกรขาดทุน

4. สรุปข้อเสนอจากผู้เข้าร่วมประชุม

4.1 การสร้างฝายขนาดเล็ก กระจายในพื้นที่ ชาวบ้านจะไม่ต้องย้าย ไม่เกิดปัญหา ให้สร้างฝายกันเป็นทอด ๆ (สร้างเขื่อนขนาดเล็กลง จะดีกว่าทำเขื่อนใหญ่เขื่อนเดียว)

4.2 ควร เรียนรู้ / ศึกษาร่วมกัน ในการสำรวจ ลุ่มน้ำปิง – วัง – ยม – น่าน

4.3 เสนอ จัดเวทีรับรู้ข่าวสารในระดับหมู่บ้าน

4.4 ให้แต่ละลุ่มน้ำจัดช่วงเวลา เพื่อจัดเวทีในระดับลุ่มน้ำ

4.5 สรุปปัญหาในพื้นที่ให้ชัดเจน (ทำแผนที่, ที่ตั้งโครงการ, ผลกระทบจากโครงการเกิดอย่างไร, ลักษณะลุ่มน้ำเป็นอย่างไร) และการเปิดตัวเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ ทำข้อมูลให้ชัดเจนของทุกเครือข่าย

4.6 ควรถามคนในพื้นที่ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร เพื่อให้ข้อมูลโครงการมีความชัดเจน และคนในชุมชนมีหลายระดับ ดังนั้น ควรมีกิจกรรมที่สามารถเฟ้นหาคนที่จะเป็นตัวแทนออกมา และร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เสนอ เป้าหมายและทิศทาง (เชิงหลักการ) ที่ทำให้เป็นรูปธรรมได้ ได้แก่ ไม่ต้องการให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่, ต้องการน้ำใช้เพียงพอ, แบ่งปันน้ำอย่างเท่าเทียมกัน, มีส่วนร่วมประชาชนในการจัดการน้ำ, ไม่ต้องการให้มีการเพิ่มต้นทุนทางการเกษตร

4.7 โครงสร้างของเครือข่ายแบ่งเป็น 2 แบบ

- เขตภาคเหนือตอนบน – แบ่งเป็นลุ่มน้ำ
- เขตภาคเหนือตอนล่าง – แบ่งเป็นจังหวัด

4.7 ร่างโครงสร้างขององค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ ดังนี้

- ประธาน, รองประธาน
- กรรมการมาจากตัวแทนลุ่มน้ำ หรือจังหวัด หรือกรณีปัญหา
- อนุกรรมการชุดเล็ก หรือคณะทำงาน

5. โครงร่างแผนงานร่วมของเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ

5.1 วัตถุประสงค์

- เพื่อจัดกิจกรรม เพื่อการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนร่วมกัน
- เพื่อหาแนวร่วมแลกเปลี่ยน ความรู้กัน ได้มาซึ่งการแก้ปัญหา
- ทำอย่างไรที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ – บรรลุในแผนพัฒนาด้วย

5.2 แผนงานร่วม

- วางประเด็นร่วมกันของเครือข่ายในประเด็นร่วม โครงการก่อสร้างแล้ว และแผนสร้าง โดยแต่ละข่ายมีส่วนร่วมของตัวเอง
- วางแผนการใช้น้ำยั่งยืน
- เปิดตัวเพื่อเสนอโอกาสและข้อเสนอ

5.4 กระบวนการทำงาน

- พัฒนาฐานข้อมูล
- สร้างระบบจัดการน้ำ
- สร้างการจัดการและระบบที่ยั่งยืน

5.5 กิจกรรม

- สร้างระบบข้อมูลการใช้น้ำและปัญหานโยบาย โดยทำเป็นคำถามชุด ๆ เพื่อเก็บข้อมูลในแต่ละพื้นที่
- สร้างองค์กรในระดับชุมชนและเครือข่าย โดยจัดการประชุมในหมู่บ้าน / ชุมน้ำ จัดการประชุมในเครือข่าย
- สร้างระบบการจัดการน้ำ หรือแผนการใช้น้ำอย่างยั่งยืน – คำถาม วิธีการสร้าง และวิธีการผลักดันในท้องถิ่น, นโยบาย ?

5.6 แผนกิจกรรม

- ระดับลุ่มน้ำ
 - เวทีระดมปัญหา
 - การพัฒนาข้อมูลลุ่มน้ำ
 - แผนการจัดการน้ำระดับลุ่มน้ำ
 - เวทีจัดตั้งเครือข่าย
 - องค์ความรู้จัดการน้ำ
- ระดับเครือข่าย
 - เสนอปัญหาและทางออกร่วมกัน
 - เวทีเปิดตัวเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ จัดเวทีประมาณเดือนมีนาคม ๒๕๔๖ (ทำโครงสร้าง, แผนลุ่มน้ำของชาวบ้าน)
 - เวที น้ำ สหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ และเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ ๑๔ - ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ (เป็นเวทีภายใน ทำโครงสร้างกรรมการและแผนงาน, วิเคราะห์สถานการณ์ แผนเครือข่าย, แผนร่วม, พื้นที่)
- ระดับสาธารณะ
 - ชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้สรุปการประชุม
นางสาวชไมพร ชื่นใจ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมคณะทำงานชุดเล็กของเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำภาคเหนือ
วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๖ ณ ห้องประชุมชั้น ๒ ตึกมูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ

➤ เครือข่ายลุ่มน้ำปิงตอนบน จ.เชียงใหม่

สุชิน งามนิยม

419 ม.7 ต.เชียงดาว อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่, โทร. 09-8383808

➤ เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ตาช้าง จ.เชียงใหม่

เฉลิม อันวิเศษ

183 ม. 4 ต.บ้านปง อ.หางดง จ.เชียงใหม่, โทร.053-365214

➤ เครือข่ายลุ่มน้ำวาง จ.เชียงใหม่

หล้า สมเมือง

322 ม.3 ต.ทุ่งปี้อ.แม่ว้าง จ.เชียงใหม่, โทร. 09-9515719

อุดม ศิริเป็ง

109 ม.6 ต.แม่วีน อ.แม่ว้าง จ.เชียงใหม่, โทร.053-268519, 06-1888406

➤ เครือข่ายลุ่มน้ำในเขต จ.พิษณุโลก และ จ.เพชรบูรณ์

มะลิ ทองคำปลิว

225 ม.4 ต.ชมพู อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก 65190, โทร. 01-0460346

วิจิตรา เปรมจิตร

46 ม. 6 ต.วังโพรง อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก, โทร.09-5662714

ประกอบ อินพร

37 ม. 3 ต.ริมสิมวง อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์, โทร.09-7022422

สมพร สร้อยสน

40 ม.4 ต.ริมสิมวง อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์, โทร.09-6420472

เกรียง ศุภสมบุญ

27 ม. 1 ต.ริมสิมวง อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์, โทร.01-9735878, 01-9532104

น้อย วิลัยฤทธิ์

19 ม. 6 ต.ชมพู อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก

อัมพร ทวีสุขประเสริฐ

49/2 ม. 3 ต.บางระกำ อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก 65140, โทร. 06-2128497

➤ เครือข่ายลุ่มน้ำกวังจ.เชียงใหม่

สมศักดิ์ โยอินชัย

15/1 ม. 4 ต.ตลาดใหญ่ อ.ต๋องสะแกก่ จ.เชียงใหม่, โทร.01-7844512

➤ เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ลาวตอนบนจ.เชียงราย

อุบลรัตน์ ใจดี

158/1 ม.10 ต.เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย, โทร. 09-7598327

วิโรจน์ อินจันทร์

48/1 ม.5 ต.เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย, โทร. 053-679093

ศักดิ์ชัย คำเมฆ

75 ม. 7 ต.ป่าแดด อ.แม่สรวย จ.เชียงราย, โทร. 06-1867329

➤ ผู้เข้าร่วม

เนตรดาว ย้งบุบส

186/2 ม.14 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่, โทร. 06-9192338 , 06-5870515

ชลธิ์ ตะพัง

33/2 ม. 5 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่, โทร. 09-8505025

ชไมพร ชื่นใจ

16 ถ.เทพสถิตย์ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200, โทร. 053-808658, 01-8849165

เอกสารผนวกที่ 7

รายงานประมวลความคิดเห็นจากการดำเนินงาน 6 เดือน

1. สรุปข้อคิดเห็นและประเมินผลงานเบื้องต้นต่อกิจกรรมที่ทำไปแล้ว

โครงการสิทธิชุมชนภาคเหนือ(ลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่างและลุ่มน้ำแม่กวังตอนล่าง) ได้เริ่มดำเนินการในระยะ 6 เดือนแรกของปีที่ 1 (สิงหาคม 2545 – มกราคม 2546) ได้กำหนดแนวทางหลักในการเข้าหาชุมชนโดยใช้ประเด็น สถานการณ์การใช้น้ำชลประทานของชุมชน (เพราะชุมชนเป้าหมายทั้งหมดอยู่ในเขตพื้นที่รับน้ำชลประทาน) เป็นเครื่องมือหลักในการเข้าหาสมาชิกชุมชนในระดับต่างๆ ได้แก่ ตัวแทนชุมชนที่ทำหน้าที่ภายใต้โครงสร้างของระบบชลประทาน(คือ หัวหน้าคลองซอย และ นายตรวจนา) , ผู้ใหญ่บ้าน , สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลของหมู่บ้าน(อบต.) , อดีตหัวหน้าเหมืองฝาย , หัวหน้าลำเหมืองในปัจจุบัน และ กลุ่มชาวบ้านตามแต่โอกาส เช่น การเข้าร่วมในพิธีกรรมหรือประเพณีของชุมชน

ทิศทางหลักของการดำเนินงานในงวดที่ 1 คือโครงการฯจะยังไม่เน้นการเปิดเวทีกิจกรรมกับชุมชน แต่จะเน้นการเข้าหาในระดับบุคคลที่เป็นผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชนเท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวย เพื่อให้สามารถเรียนรู้ทัศนคติต่อบุคคลภายนอก ต่อประเด็นสิทธิชุมชนและอื่นๆจากผู้นำชุมชนเหล่านี้ในเบื้องต้นก่อน รวมทั้งการค้นหาสมาชิกของชุมชนที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำแทนชุมชนในอนาคต และการเรียนรู้การทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่โครงการและกับชุมชน โดยตั้งเป้าหมายระดับชุมชนไว้ ลุ่มน้ำละ 3 ชุมชน กล่าวได้ว่าโครงการฯสามารถเรียนรู้ เก็บข้อมูลชุมชนได้ในระดับที่น่าพอใจ อันจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ระดับชุมชนในงวดต่อไป

การเข้าหาผู้นำและชุมชนเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งผู้ประสานงานระดับพื้นที่มีบทบาทสำคัญในการประสานงานให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างไม่เป็นทางการ และส่งผลให้การบันทึกข้อมูลเบื้องต้นจากนักวิจัย สามารถลดปัญหาอุปสรรคจากความไม่เข้าใจหรือไม่ไว้วางใจลงได้มากพอสมควร

การใช้ประเด็น สถานการณ์การใช้น้ำชลประทานของชุมชน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นปัญหาสิทธิอื่นๆของชุมชนที่หลากหลาย เช่น การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินในเชิง การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ไปเป็นหมู่บ้านจัดสรรหรือพื้นที่ทิ้งร้าง ได้เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนปี 2545 , การปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างเข้มข้น เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาราคาพืชผลตกต่ำและปัญหาหนี้สินของชุมชน , การเปลี่ยนแปลงองค์การจัดการน้ำดั้งเดิม มาอยู่ภายใต้ระบบชลประทานหลวง ทำให้ความร่วมมือของสมาชิกผู้ใช้น้ำลดน้อยถอยลง และแทบจะหมดไปในบางพื้นที่ ฯลฯ และยังเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นในระดับกฎหมาย/นโยบายของรัฐ และความเชื่อมโยงกับกระแส

โลกาภิวัตน์เช่น แนวทางการโอนการบริหารจัดการและการเงิน มาให้แก่องค์กรชุมชนทั้งหมด , การเตรียมการออกกฎหมายทรัพยากรน้ำและกฎหมายการชลประทานฉบับใหม่ ฯลฯ

อย่างไรก็ตามในเดือนธันวาคม 45(หรือเดือนที่ 5) โครงการได้จัดการประชุมร่วมกับผู้แทนชุมชนอย่างเป็นทางการ เพื่อนำเสนอโครงการสิทธิชุมชน , แนวคิดเรื่องสิทธิชุมชน และพัฒนาแผนปฏิบัติการระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการกับตัวแทนชุมชน (ซึ่งได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน, อบต. , ผู้นำตามธรรมชาติ) โดยจะมีแนวทางหลักให้มีการประสานงานหาหรือกับกลุ่มแกนนำของชุมชน เพื่อกำหนดเวทีการประชุมระดับชุมชนต่อไป เพื่อแนะนำโครงการสิทธิในระดับชุมชนและพัฒนาแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ในส่วนที่ 1 และ 2 ต่อไปในช่วง 6 เดือนต่อไป

2. ความสำเร็จของกิจกรรม

1. ในภาพรวมโครงการยังไม่ประสบความสำเร็จในช่วง 6 เดือนแรก ในเรื่องการยกระดับการเรียนรู้ของชุมชน อย่างไรก็ตามจากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ได้ทำให้โครงการมีความชัดเจนมากขึ้น ได้เห็นถึงปัญหาการละเมิดสิทธิหรือสิทธิของชุมชนชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเปลี่ยนแปลงระบบเหมืองฝายดั้งเดิมเป็นระบบชลประทานหลวง ระบบดังกล่าวได้ถ่ายโอนสิทธิการจัดการน้ำทั้งหมดไปที่กรมชลประทาน และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม ส่งผลต่อการจัดการน้ำและระบบการระบายน้ำของพื้นที่เกษตรกรรมและชุมชนอย่างมาก ซึ่งในงวดต่อไปโครงการจะพัฒนากระบวนการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชนผ่านกระบวนการจัดเวทีประชุมระดับชุมชนและเวทีเครือข่ายระหว่างชุมชน
2. กิจกรรมที่มีความก้าวหน้ามากที่สุดคือ การรวบรวมข้อมูลทั้งในระดับพื้นที่และจากแหล่งข้อมูลภายนอก อย่างไรก็ตามการรวบรวมข้อมูลในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่างและลุ่มน้ำแม่กวดตอนล่าง มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง กล่าวคือ ในเขตลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่าง ซึ่งมีพื้นที่เป้าหมายเป็นกลุ่มก้อนมากกว่า เพราะเป็นชุมชนในเขตคลองซอยที่ 21 เหมือนกัน ซึ่งมีระบบเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการจัดการน้ำอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลจึงไม่ได้เน้นไปที่หมู่บ้านเป้าหมายมากเกินไป แต่จะเป็นภาพรวมของการใช้น้ำในคลองซอยที่ 21 เป็นหลัก ในขณะที่ลุ่มน้ำแม่กวดตอนล่าง ซึ่งมีโครงสร้างของระบบคลองส่งน้ำแตกต่างไปจากโครงการชลประทานแม่แตง ทำให้หมู่บ้านเป้าหมายที่กำหนด มีลักษณะกระจายตัวไปตามคลองแยกซอย ของคลองชลประทานสายหลัก(คือ คลองชลประทานแม่แตง) ซึ่งข้อมูลในระดับพื้นที่ จะมีความเฉพาะในรายละเอียดระดับหมู่บ้านมากกว่าเขตลุ่มน้ำแม่แตง

3. ปัญหาและอุปสรรค

1. ทั้งนักวิจัยและผู้ประสานงานชุมชน ต้องเข้าร่วมหรือสนับสนุนการเคลื่อนไหวณรงค์ในประเด็นปัญหาสิทธิชุมชนร่วมกับเครือข่ายชุมชนในพื้นที่อื่นๆค่อนข้างมาก ส่งผลให้การประสานงานชุมชนและการบันทึกข้อมูลในระดับชุมชนเป้าหมายของโครงการฯ ยังขาดความต่อเนื่อง
2. หัวหน้าโครงการมีภาระกิจในงานด้านอื่นๆค่อนข้างมาก ทำให้การติดตามงานในระดับพื้นที่และการประสานงานภายในทีมงาน ยังมีความบกพร่องอยู่มาก ซึ่งหัวหน้าโครงการได้แจ้งความประสงค์ที่จะลาออกจากหัวหน้าโครงการ ในเดือนมกราคม 2546 เพื่อให้มีการสรรหาบุคคลใหม่ที่มีความพร้อมเต็มที่มาร่วมทำงาน ซึ่งจะให้ผลที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
3. การประสานงานระหว่างฝ่ายงานข้อมูลและฝ่ายประสานงานชุมชน ยังประสบปัญหาการทำงานที่ยังไม่ลงตัวมากนัก จะเห็นได้จากการประชุมประสานงานผู้แทนชุมชนเข้าร่วมการประชุมในวันที่ 23 ธันวาคม 2545 ซึ่งถือว่าการประชุมที่มีความสำคัญในการเปิดตัวโครงการสิทธิชุมชน
4. สถานการณ์ด้านทรัพยากรน้ำภายนอกชุมชน มีหลายประเด็นและแต่ละประเด็นมีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วมาก การนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ภายนอกทั้งหมดและร่วมวิเคราะห์กับชุมชน ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น การเตรียมการออกกฎหมายทรัพยากรน้ำและกฎหมายชลประทาน, การจัดทำแผนแม่บทพัฒนาลุ่มน้ำปิงของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, การเสนอโครงการผันน้ำแม่แดงสู่เขื่อนแม่วง ฯลฯ เพราะการนำเสนอข้อมูลที่มากและเร็วเกินไป อาจจะทำให้สมาชิกชุมชนบางส่วนหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการสิทธิผลิตผลตก ไปในเชิงการเข้ามายุยงชาวบ้านให้ต่อต้านรัฐบาล ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของโครงการสิทธิในระยะยาวยากมากขึ้น

4. ประเด็นสำคัญที่ได้ค้นพบในช่วง 6 เดือนนี้ คือ

1. ในทุกชุมชนจะมีผู้นำจำนวนหนึ่งที่พยายามติดตามสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งหากโครงการสิทธิชุมชนสามารถสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่กว้างขวางมากขึ้นในอนาคต จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาด้านสิทธิของชุมชนและถ่ายทอดสู่สมาชิกของชุมชนได้โดยตรง ซึ่งจะเป็นกระบวนการตามธรรมชาติภายในชุมชน นอกเหนือกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นทางการเช่น การจัดการประชุมหรือการอบรม
2. ภาพความเข้าใจโดยทั่วไปของชาวบ้านในเรื่อง "สิทธิชุมชน" มีภาพของการประท้วงหรือชุมชนเป็นหลัก จากสื่อสารมวลชนและประสบการณ์ตรงของชุมชนในบางกรณี การอธิบาย

สิทธิชุมชนคือสิทธิในการกำหนดวิถีของตนเองและชุมชน ทั้งในมิติของระบบการผลิต, วัฒนธรรมประเพณี, ความรู้ท้องถิ่น ยังคงเป็นประเด็นที่ท้าทายโครงการสิทธิ ในการเรียนรู้และพัฒนา ร่วมกับชุมชน เพื่อให้การเรียนรู้ในส่วนที่ 3 หรือการพัฒนาสมรรถนะสิทธิ จะ เป็นกระบวนการที่ชุมชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมกันกำหนดได้มากที่สุด

5. ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

ไม่มี

รายงานการเงิน 6 เดือน (สิงหาคม 2545 - มกราคม 2546)

สรุปรายละเอียดค่าใช้จ่ายเดือนสิงหาคม

ลำดับ	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
	งบประมาณ			
1	หมวดค่าตอบแทน	25,000.00		
	1.1 หัวหน้าโครงการ		15,000.00	
	1.2 กรรมการที่ปรึกษา/กรรมการบริหาร		4,500.00	
	กิจกรรม 3.1.1			
	- คุณสิงห์ชัย ขรรณพิงค์			
	- คุณอศุขย์ ยุกคำจุ			
	- คุณสมศักดิ์ คัญเขีย			
	- คุณบุญเสริม ใจวังเย็น			
	- คุณชยันต์ วรธนภูมิ			
	- คุณปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี			
	กิจกรรม 3.1.3			
	- คุณรังสรรค์ แสนสองแคว			
	- คุณวัชรินทร์ อุประโจ			
	- คุณแจ่มจันทร์ เดชอุดมมาก			
2	หมวดค่าจ้าง	45,000.00		
	2.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล		10,000.00	
	2.2 ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล		9,000.00	
	2.3 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่แดง (นายอินทอง)		8,000.00	
	2.4 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่กวง (นายสมศักดิ์)		8,000.00	
3	หมวดกิจกรรม			
	กจ. 3.1.1 ปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่โครงการ วันที่ 7 ส.ค.45	10,150.00	5,853.00	
	- ทำอาหาร 25 คน ๆ ละ 105 บาท	2,625.00		
	- ค่าห้องประชุม	1,000.00		
	- ค่าเอกสาร	1,328.00		
	- ค่าพาหนะที่ปรึกษา	900.00		
	คุณสมศักดิ์			
	คุณอศุขย์			
	คุณบุญเสริม			
	คุณสิงห์ชัย			

กจ. 3.1.3 การเข้าร่วมประชุมอื่น ๆ		4,000.00	1,430.00	
- เข้าร่วมเวทีฝึกอบรมทีมวิจัย ที่ศาลาประชาคม 800.00				
อ.เชียงดาว วันที่ 8 - 9 ส.ค. 45				
คุณรังสรรค์ แสนสองแคว				
คุณวัชรินทร์ อุปะใจ				
คุณแจ่มจันทร์ เตชคุณมาก				
- เข้าร่วมเวที พรบ. แปรรูปการประปาที่มูลนิธิพื้น 630.00				
ชีวิตและธรรมชาติ วันที่ 19 ส.ค. 45				
คุณมาลัย สัญญา				
กจ.3.2.1 การสัมภาษณ์ บันทึก เก็บข้อมูล ภายในเดือน ส		2,633.00	2,526.00	
- ค่าเอกสาร 1,551.00				
- ค่าพาหนะเจ้าหน้าที่ 975.00				
4 หมวดค่าใช้จ่าย		10,000.00	7,602.31	
4.1 ค่าอุปกรณ์สำนักงาน 1,599.00				
4.2 ค่าติดต่อประสานงาน 3,003.31				
4.3 ค่าเช่าสำนักงาน 3,000.00				
รวมค่าใช้จ่ายเดือนสิงหาคม		96,783.00	71,911.31	24,871.69

สรุปรายละเอียดค่าใช้จ่ายเดือนกันยายน

ลำดับ	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
	งบประมาณ			
1	หมวดค่าตอบแทน	25,000.00		
	1.1 หัวหน้าโครงการ		15,000.00	
	1.2 กรรมการที่ปรึกษา/กรรมการบริหาร		3,500.00	
	กิจกรรม 3.1.2			
	- คุณแจ่มจันทร์ เตชคุณมาก			
	- คุณบุญเสริม ใจวังเย็น			
	- คุณสมศักดิ์ โยอินชัย			
	- คุณวัชรินทร์ อุประโจง			
	- คุณอดุลย์ ยกคำจู			
	- คุณรังสรรค์ แสนสองแคว			
	- คุณสิงห์ชัย ธรรมพิงค์			
2	หมวดค่าจ้าง	45,000.00		
	2.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล		10,000.00	
	2.2 ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล		9,000.00	
	2.3 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่แดง (นายอินทอง)		8,000.00	
	2.4 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่กวง (นายสมศักดิ์)		8,000.00	
3	หมวดกิจกรรม			
	กจ.3.1.2 ประชุมเจ้าหน้าที่โครงการครั้งที่ 1 วันที่ 16 ก.ย. 4	3,400.00	3,410.00	
	- ค่าอาหาร 15 คน 2 มื้อๆ ละ 50 บาท	1,500.00		
	- ค่าเอกสาร	310.00		
	- ค่าพาหนะที่ปรึกษา	1,600.00		
	คุณวัชรินทร์ อุประโจง			
	คุณสมศักดิ์ โยอินชัย			
	คุณรังสรรค์ แสนสองแคว			
	คุณแจ่มจันทร์ เตชคุณมาก			
	คุณสิงห์ชัย ธรรมพิงค์			
	คุณอดุลย์ ยกคำจู			
	คุณบุญเสริม ใจวังเย็น			
	กจ.3.2.1 การสัมภาษณ์ บันทึก เก็บข้อมูล ภายในเดือน	2,633.00	1,747.00	
	- ค่าเอกสาร	693.00		
	- ค่าพาหนะเจ้าหน้าที่	1,054.00		

4	หมวดค่าใช้จ่าย		10,000.00	7,861.49	
	4.1 ค่าอุปกรณ์สำนักงาน	1,565.00			
	4.2 ค่าติดต่อประสานงาน	3,296.49			
	4.3 ค่าเช่าสำนักงาน	3,000.00			
	รวมค่าใช้จ่ายเดือนกันยายน		86,033.00	66,518.49	19,514.51

สรุปรายละเอียดค่าใช้จ่ายเดือนตุลาคม

ลำดับ	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
	งบประมาณ			
1	หมวดค่าตอบแทน	25,000.00		
	1.1 หัวหน้าโครงการ		15,000.00	
	1.2 กรรมการที่ปรึกษา/กรรมการบริหาร		3,500.00	
	กิจกรรม 3.2.3			
	- นายรังสรรค์ แสนสองแคว			
	- นายสมศักดิ์ โยอินชัย			
	- นายอศุลย์ ยกคำจุ			
	- นายวัชรินทร์ อุประใจ			
	- นายสิงห์ชัย ชรรณพิงค์			
	- นางแจ่มจันทร์ เดชอุดมมาก			
	- นายบุญเสริม ใจวังเย็น			
2	หมวดค่าจ้าง	45,000.00		
	2.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล		10,000.00	
	2.2 ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล		9,000.00	
	2.3 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่แตง (นายอินทอง)		8,000.00	
	2.4 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่กวง (นายสมศักดิ์)		8,000.00	
3	หมวดกิจกรรม			
	กจ. 3.2.3 การจัดประชุมย่อยงานข้อมูล วันที่ 28 ต.ค. 45	4,350.00		
	- ค่าอาหาร 15 คน ๆ ละ 50 บาท 3 มื้อ	2,250.00	4,113.00	
	- ค่าเอกสาร	563.00		
	- ค่าพาหนะ	1,300.00		
	นางแจ่มจันทร์ เดชอุดมมาก			
	นายสิงห์ชัย ชรรณพิงค์			
	นายอศุลย์ ยกคำจุ			
	นายวัชรินทร์ อุประใจ			
	นายบุญเสริม ใจวังเย็น			
	นายสมศักดิ์ โยอินชัย			
	นายรังสรรค์ แสนสองแคว			
	กจ.3.2.1 การสัมภาษณ์ บันทึก เก็บข้อมูลภายในเดือน ต.ค. 4	2,633.00	1,705.00	
	- ค่าเอกสาร	670.00		
	- ค่าพาหนะ	1,035.00		

4	หมวดกิจกรรม		10,000.00	9,582.01	
	4.1 ค่าวัสดุอุปกรณ์	3,320.01			
	4.2 ค่าประสานงาน	3,262.00			
	4.3 ค่าเช่าสำนักงาน	3,000.00			
	รวมค่าใช้จ่ายเดือนตุลาคม		86,983.00	68,900.01	18,082.99

สรุปรายละเอียดค่าใช้จ่ายเดือนพฤศจิกายน

ลำดับ	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
	งบประมาณ			
1	หมวดค่าตอบแทน	25,000.00		
	1.1 หัวหน้าโครงการ		15,000.00	
	1.2 กรรมการที่ปรึกษา/กรรมการบริหาร		3,500.00	
	กิจกรรม 3.1.2			
	- นายรังสรรค์ แสนสองแคว			
	- นายสมศักดิ์ โยอินชัย			
	- นายอตุลย์ ยกคำจู			
	- นายวัชรินทร์ อุประโจ			
	- นายสิงห์ชัย ชรรณพิงค์			
	- นางแจ่มจันทร์ เดชอุดมมาก			
	- นายบุญเสริม ใจวังเย็น			
2	หมวดค่าจ้าง	45,000.00		
	2.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล		10,000.00	
	2.2 ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล		9,000.00	
	2.3 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่แดง (นายอินทอง)		8,000.00	
	2.4 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่กวง (นายสมศักดิ์)		8,000.00	
3	หมวดกิจกรรม			
	กจ. 3.1.2 ประชุมเจ้าหน้าที่โครงการครั้งที่ 2 วันที่ 21 พ.ย. 45	3,400.00		
	- ค่าอาหาร 15 คน ๆ ละ 50 บาท 2 มื้อ	1,500.00	3,440.00	
	- ค่าเอกสาร	440.00		
	- ค่าพาหนะ	1,500.00		
	นางแจ่มจันทร์ เดชอุดมมาก			
	นายวัชรินทร์ อุประโจ			
	นายอตุลย์ ยกคำจู			
	นายสมศักดิ์ โยอินชัย			
	นายรังสรรค์ แสนสองแคว			
	กจ.3.1.3 การเข้าร่วมประชุมอื่นๆ	1,333.33		
	- เข้าร่วมเวทีสัมมนาสรุปบทเรียนอาสาสมัคร	179.00	179.00	
	วันที่ 26 พฤศจิกายน 2545			
	คุณกษิราภรณ์ ศาค่า			
	กจ.3.2.1 การสัมภาษณ์ บันทึก เก็บข้อมูลภายในเดือน ธ.ค. 4	2,300.00	1,327.00	
	- ค่าเอกสาร	527.00		

	- ค่าพาหนะ	800.00			
	กจ.3.3.6 การจัดกิจกรรมของชุมชน วันที่ 17 พ.ย.45		5,000.00	1,000.00	
	- สมทบทุนในการประกอบพิธีกรรมสืบชะตาสำน้ำแม่จ้อง				
4	หมวดค่าใช้จ่าย		10,000.00	8,029.91	
	4.2 ค่าประสานงาน	5,029.91			
	4.3 ค่าเช่าสำนักงาน	3,000.00			
	รวมค่าใช้จ่ายเดือนพฤศจิกายน		92,033.33	67,475.91	24,557.42

สรุปรายละเอียดค่าใช้จ่ายเดือนธันวาคม

ลำดับ	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
	งบประมาณ			
1	หมวดค่าตอบแทน	25,000.00		
	1.1 หัวหน้าโครงการ		15,000.00	
	1.2 กรรมการที่ปรึกษา/กรรมการบริหาร		3,500.00	
	กิจกรรม 3.1.2			
	- นายรังสรรค์ แสนสองแคว			
	- นายสมศักดิ์ โยอินชัย			
	- นายอดุลย์ ยกคำจุ			
	- นายวัชรินทร์ อุประใจ			
	- นายสิงห์ชัย ชรรพพิงค์			
	- นางแจ่มจันทร์ เดชคุณมาก			
	- นายบุญเสริม ใจวังเย็น			
2	หมวดค่าจ้าง	45,000.00		
	2.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล		10,000.00	
	2.2 ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล		9,000.00	
	2.3 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่แตง (นายอินทอง)		8,000.00	
	2.4 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่หลวง (นายสมศักดิ์)		8,000.00	
3	หมวดกิจกรรม			
	กจ.3.1.2 ประชุมเจ้าหน้าที่โครงการครั้งที่ 3 วันที่ 19 ธ.ค. 45	3,400.00	3,480.00	
	- ค่าอาหาร 1,500.00			
	- ค่าเอกสาร 430.00			
	- ค่าพาหนะที่ปรึกษา/กรรมการ 1,550.00			
	นายสมศักดิ์ โยอินชัย			
	นายอดุลย์ ยกคำจุ			
	นายวัชรินทร์ อุประใจ			
	นายรังสรรค์ แสนสองแคว			
	นางแจ่มจันทร์ เดชคุณมาก			
	กจ. 3.1.3 การเข้าร่วมประชุมอื่นๆ	1,333.33	200.00	
	- เข้าร่วมเวทีเครือข่ายผู้ม่น้ำ ที่มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน 200.00			
	วันที่ 18 ธ.ค. 45			
	นายสมศักดิ์ โยอินชัย			
	กจ.3.1.4 จัดอบรมผู้แทนชุมชน วันที่ 23 ธ.ค. 45	10,250.00	7,277.00	
	- ค่าอาหาร 2,750.00			

	- เอกสาร	1,825.00			
	- ค่าพาหนะที่ปรึกษา/กรรมการ	2,702.00			
	กจ. 3.2.1 การสัมภาษณ์ บันทึก เก็บข้อมูลภายในเดือน ธ.ค		2,300.00	605.00	
	- ค่าเอกสาร	150.00			
	- ค่าพาหนะ	455.00			
4	หมวดค่าใช้สอย		10,000.00	6,638.10	
	- ค่าประสานงาน	3,638.10			
	- ค่าเช่าสำนักงาน	3,000.00			
	รวมค่าใช้จ่ายเดือนธันวาคม		97,283.33	71,700.10	25,583.23

สรุปรายละเอียดค่าใช้จ่ายเดือนมกราคม

ลำดับ	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	คงเหลือ
	งบประมาณ			
1	หมวดค่าตอบแทน			
	1.1 หัวหน้าโครงการ			
	1.2 กรรมการที่ปรึกษา/กรรมการบริหาร			
2	หมวดค่าจ้าง	45,000.00		
	2.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล		10,000.00	
	2.2 ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล		9,000.00	
	2.3 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่แดง (นายอินทอง)		8,000.00	
	2.4 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่ทอง (นายสมศักดิ์)		8,000.00	
3	หมวดกิจกรรม			
	กจ.3.2.1 การสัมภาษณ์ บันทึก เก็บข้อมูล	2,300.00	884.00	
	- ค่าเอกสาร 467.00			
	- ค่าพาหนะ 417.00			
	กจ.3.1.3 การเข้าร่วมประชุมอื่นๆ	1,333.33	200.00	
	- เข้าร่วมเครือข่ายผู้นำที่มูลนิธิ 200.00			
	พัฒนาภาคเหนือ วันที่ 9 มกราคม 2546			
	นายสมศักดิ์ โยอินชัย			
4	หมวดค่าใช้สอย	10,000.00	9,999.12	
	- ค่าประสานงาน 6,999.12			
	- ค่าเช่าสำนักงาน 3,000.00			
	รวมค่าใช้จ่ายเดือนมกราคม	58,633.33	46,083.12	12,550.21

สรุปรายละเอียด
งบประมาณโครงการสิทธิชุมชนศึกษา
ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2545 - เดือนมกราคม 2546

ลำดับ	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ
1	ยอดเงินโอนมางวดแรก	307,650.00		
2	ค่าใช้จ่ายงวดที่ 1 เดือนสิงหาคม		71,911.31	
3	ค่าใช้จ่ายงวดที่ 1 เดือนกันยายน		66,518.49	
4	ค่าใช้จ่ายงวดที่ 1 เดือนตุลาคม		68,900.01	
5	ยอดเงินโอนมางวดที่สอง	130,000.00		
6	ดอกเบี้ย	858.55		
7	ยอดเงินโอนมางวดที่สาม	229,950.00		
8	ค่าใช้จ่ายงวดที่ 2 เดือนพฤศจิกายน		67,475.91	
9	ค่าใช้จ่ายงวดที่ 2 เดือนธันวาคม		71,700.10	
10	ค่าใช้จ่ายงวดที่ 2 เดือนมกราคม		46,083.12	
	สรุปค่าใช้จ่ายสองงวด	668,458.55	392,588.94	275,869.61

สรุปงบประมาณการสิทธิชุมชนศึกษา
กรณีลุ่มน้ำย่อยแม่กวาง และลุ่มน้ำย่อยแม่แดงตอนล่าง

รายการค่าใช้จ่าย	งบประมาณ งวดที่ 1	ค่าใช้จ่าย งวดที่ 1	ยอดคงเหลือ งวดที่ 1	งบประมาณ งวดที่ 2	ค่าใช้จ่าย งวดที่ 2	ยอดคงเหลือ รวม
1. หมวดค่าตอบแทน (150,000 บาท)						
1.1 หัวหน้าโครงการ (มนตรี จันทวงศ์) 15,000 x 6 เดือน	45,000.00	45,000.00	-	30,000.00	30,000.00	-
1.2 กรรมการที่ปรึกษากรรมการบริหาร 10 คน x 12 ครั้ง x 500 บาท	30,000.00	11,500.00	18,500.00	30,000.00	7,000.00	41,500.00
2. หมวดค่าจ้าง						
2.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายข้อมูล (ภาคย์ สัญญา) 10,000 x 6 เดือน	30,000.00	30,000.00	-	30,000.00	30,000.00	-
2.2 ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล และเลขานุการโครงการ (ภริราภรณ์ ศาคา) 9,000 x 6 เดือน	27,000.00	27,000.00	-	27,000.00	27,000.00	-
2.3 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่แดงตอนล่าง (อินทอง ไชยทอง) 8,000 x 6 เดือน	24,000.00	24,000.00	-	24,000.00	24,000.00	-
2.4 ผู้ประสานงานพื้นที่แม่กวาง (สมบัติศักดิ์ กุ้ยเขีย) 8,000 x 6 เดือน	24,000.00	24,000.00	-	24,000.00	24,000.00	-
2.5 อาสมัครชุมชน 200 บาท x 10 คน x 30 วัน	30,000.00	-	30,000.00	30,000.00		60,000.00
3. หมวดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ						
3.1 การพัฒนาบุคลากร และผู้นำชุมชน						
3.1.1 ปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่โครงการ 1 ครั้ง	10,150.00	5,853.00	4,297.00			4,297.00
3.1.2 ประชุมเจ้าหน้าที่โครงการ 3 ครั้ง ๆ ละ 3,400 บาท	3,400.00	3,410.00	-10.00	6,800.00	6,920.00	-130.00
3.1.3 การเข้าร่วมประชุมอื่นๆ (8,000 บาท)	4,000.00	1,430.00	2,570.00	4,000.00	579.00	5,991.00
3.1.4 จัดอบรมผู้นำชุมชน 1 ครั้ง				10,250.00	7,277.00	2,973.00
3.2 แผนงานพัฒนาและจัดเก็บข้อมูล						
3.2.1 การสัมภาษณ์ บันทึก เก็บข้อมูล	8,900.00	5,978.00	2,922.00	6,900.00	2,816.00	7,006.00
3.2.2 การประชุมย่อยภายในชุมชน	9,000.00	-	9,000.00	6,000.00		15,000.00
3.2.3 การจัดประชุมย่อยงานข้อมูล 15 คน 1 ครั้ง	4,350.00	4,113.00	237.00			237.00

โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ (ลุ่มน้ำแม่กวางตอนล่าง และ ลุ่มน้ำแม่แดงตอนล่าง)

FinBudget3(1)

15/02/48

